

greenlab .brussels

10 jaar zinvolle projecten
voor Brussel

10
jaar

greenlab.brussels
start your sustainable business

greenlab. brussels

10 jaar begeleiding van duurzaam en circulair ondernemerschap

Beeld je een accelerator voor ondernemingen in die start-ups die ervoor kiezen het avontuur van duurzaam ondernemerschap aan te gaan, ondersteuning biedt in de vorm van thematische workshops, coaching en uiteenlopende deskundigheden en die hen stimuleert, waardoor elk jaar velen van hen een hoge vlucht kunnen nemen...

Deze accelerator bestaat. Bij de oprichting ervan in 2011, was Brussel zelfs een van de eerste Europese steden die met een dergelijke accelerator van start ging. We hebben het over greenlab.brussels. Dit jaar viert de accelerator zijn tiende verjaardag en hier volgt zijn geschiedenis.

De lokalen van greenlab.brussels

In feite heette de accelerator bij het ontstaan in 2011 nog niet greenlab.brussels, maar de BSE Academy (Brussels Sustainable Economy Academy), een structuur die werd gefinancierd door het EFRO-fonds. Alle sectoren van de economie kwamen aan bod, van voedsel over kleding of mobiliteit tot de bouwsector. En het minste wat we kunnen zeggen is dat het project in een behoefte voorzag! Van 2011 tot 2015 sloten niet minder dan 33 duurzame start-upprojecten zich aan bij de nog jonge accelerator, wat leidde tot de oprichting van acht bedrijven, waarvan er nu nog zes actief zijn.

Een grote ommezwaai naar de circulaire economie

Het jaar 2016 vormde een keerpunt in de ontwikkeling van de accelerator, die vanaf dan gefinancierd werd door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in het kader van het Gewestelijk Programma voor Circulaire Economie (GPCE). Het ging er zeker niet om het concept of de methodologie te veranderen, maar wel om de nadruk te leggen op de circulaire economie door zich te richten op projecten die zich specifiek vanuit deze benadering inschrijven. Dat was een verandering van naam en logo waard. Zo is de BSE Academy greenlab.brussels geworden, perfect in overeenstemming met de aspiraties van de Brusselse kandidaat-ondernemers, die steeds meer geneigd waren zich te richten op projecten die meer rekening hielden met de maatschappij en het milieu. Daardoor werd greenlab.brussels al snel een van

de populairste acceleratoren waarop het vaakst een beroep werd gedaan. Tussen 2016 en 2021 werden 81 start-ups begeleid en werden 178 ondernemers in spe opgeleid. Dit heeft geleid tot de oprichting van 42 ondernemingen, waarvan er nu nog 33 actief zijn, wat neerkomt op een overlevingspercentage van 80% voor de projecten die in deze periode zijn opgezet! Wie doet beter?

Balans en toekomstperspectieven

In de 10 jaar van zijn bestaan heeft de accelerator 113 projecten begeleid en 264 kandidaat-ondernemers opgeleid in duurzaam en circulair ondernemerschap. In totaal zijn 51 bedrijven die een traject bij greenlab.brussels hebben afgelegd vandaag nog actief, met een uitstekend gecumuleerd overlevingspercentage van projecten over 10 jaar, en een gestaag stijgend ontwikkelingspercentage.

Maar het team van greenlab.brussels rust niet op zijn lauweren! Dit jaar kwam er een nieuwe ommekeer met het besef dat te veel van de start-ups die een aanvraag indienden, betrekking hadden op commerciële en/of kleinschalige projecten. Er werd besloten zich te richten op de kandidaturen van industriële productieprojecten, met als resultaat dat 11 projecten op industriële en/of productieschaal uit de 18 projecten van de lichting van 2021 werden geselecteerd. Wij kijken vol spanning en sereniteit uit naar de ontwikkeling op korte, middellange en lange termijn van de projecten die op deze manier worden begeleid.

"In tien jaar tijd werden meer dan honderd projecten begeleid door de accelerator greenlab.brussels. Achter deze projecten zijn bijna 270 ondernemers en ondernemsters opgeleid in duurzaam en circulair ondernemerschap. Het zijn allemaal visionaire mannen en vrouwen die projecten ondernemen met een toegevoegde waarde voor het milieu in Brussel.

Dit tiende jaar van greenlab is ook het jaar van de koerswijziging in de richting van industriële productie: meer dan de helft van de deelnemers aan de finale hebben hun project in een productieve of industriële dimensie bedacht. Dit is het zoveelste succes voor greenlab, dat zo zijn scala aan projecten uitbreidt en het ecosysteem van duurzaam en circulair ondernemen uitbreidt met nieuwe economische activiteiten.

Bedankt allemaal voor al het geleverde werk. Dankzij jullie is het duurzame economische ecosysteem in Brussel springlevend en floreert het jaar na jaar!"

Barbara Trachte, Staatssecretaris van Economische Transitie en Wetenschappelijk Onderzoek

"De Brusselse ondernemers en ondernemsters opleiden, uitrusten, ondersteunen en begeleiden zodat hun duurzame projecten ook een toekomst hebben: dat is het doel van ons greenlab-programma.

Duurzaam ondernemerschap, niet-delokaliseerbare banen ...: greenlab houdt alle positieve gevolgen van de circulaire economie in stand. De ondernemingen die de accelerator hebben doorlopen, zijn actief op alle gebieden van de economische activiteiten: voeding, bouw, mobiliteit, mode, landbouw enz. Zij tonen op die manier aan dat de circulaire economie geen alternatieve stroming is voor de "klassieke" economie, maar een nieuwe manier van denken over de menselijke activiteit in haar geheel.

Daaruit blijkt ook dat men via duurzaam ondernemerschap opnieuw zin kan geven aan een beroepsactiviteit. En dat duurzaam ondernemen toegankelijk kan zijn voor iedereen: jong en minder jong, maar ook mannen en vrouwen.

Ondanks de onzekerheid op gezondheids- en economisch gebied en ondanks het feit dat het programma 100% virtueel is verlopen, waren 14 van de 18 projecten van de laatste editie van greenlab volgeboekt. Het coronavirus heeft de ondernemingszin van de Brusselaars dus niet aangetast. Op vlak van duurzaamheid en de impacteconomie is momenteel misschien zelfs het tegenovergestelde aan de gang!"

Isabelle Grippa, CEO van hub.brussels

In het hart van greenlab.brussels

In tien jaar tijd heeft greenlab.brussels zich een prominente plaats veroverd tussen de verschillende ondersteunende structuren voor ondernemers die beschikbaar zijn voor Brusselse projectleiders. Een blik op de geheimen van dit succes.

De accelerator, waarvan de basis in het begin van de jaren 2010 werd gelegd om beginnende ondernemers die zich aangetrokken voelen tot duurzaam ondernemerschap te ondersteunen, en die in 2011 van start ging onder de naam BSE Academy, is blijven evolueren in functie van de transformaties van het Brusselse ondernemerslandschap en de maatschappelijke veranderingen.

Het MIT als bron van inspiratie

"Het idee van een dergelijke accelerator is ontstaan na een bezoek dat ik bracht aan het MIT (Massachusetts Institute of Technology) waar groepen studenten met verschillende maar complementaire profielen werden opgezet om bedrijven en bedrijfsprojecten rond energie op te zetten", herinnert Patricia Foscolo, hoofd van BU Clustering, zich. "Ik vond dit een interessant initiatief en vroeg me af of we in Brussel niet iets soortgelijks zouden kunnen ontwikkelen, waarbij we verschillende vaardigheden rond een project samenbrengen om het succes ervan te vergroten, waarbij we ons vooral richten op alles wat met duurzaamheid te maken heeft." Terwijl het project de nodige administratieve procedure doorliep, kreeg het Gewest EFRO-middelen waarmee BSE (Brussels Sustainable

Economy) kon worden opgericht. Patricia Foscolo greep de kans om deze door het MIT geïnspireerde actie, die volgens haar zeer goed past in het Brusselse ondernemerslandschap, te integreren. "We hebben de nodige middelen kunnen vrijmaken om in 2011 de eerste oproep voor kandidaturen te lanceren en de jury samen te stellen, zodat de eerste sessie van de BSE Academy van januari tot juni 2012 in een testfase van start kon gaan", legt ze uit. De EFRO-middelen bestaan voor 50% uit Europese middelen en voor 50% uit gewestelijke middelen. Nochtans kan externe financiering van de ene dag op de andere worden stopgezet, wat een gevaar inhoudt. In 2015 kon het project na vier sessies van de BSE Academy worden voortgezet met louter gewestelijke middelen. Zo kon greenlab.brussels, een gewestelijk programma voor circulaire economie, worden opgericht als opvolger van de BSE Academy. De eerste editie wordt gehouden in 2016: "We hebben besloten om de prioriteiten van dit programma, dat al een accelerator van milieuprojecten was, toe te spitsen op de circulaire economie zodat greenlab.brussels een van de acties wordt die zijn geïntegreerd in het nieuwe gewestelijke beleid inzake de circulaire economie en het zo nog duurzamer te maken."

Bijzondere aandacht voor technologische en productieprojecten

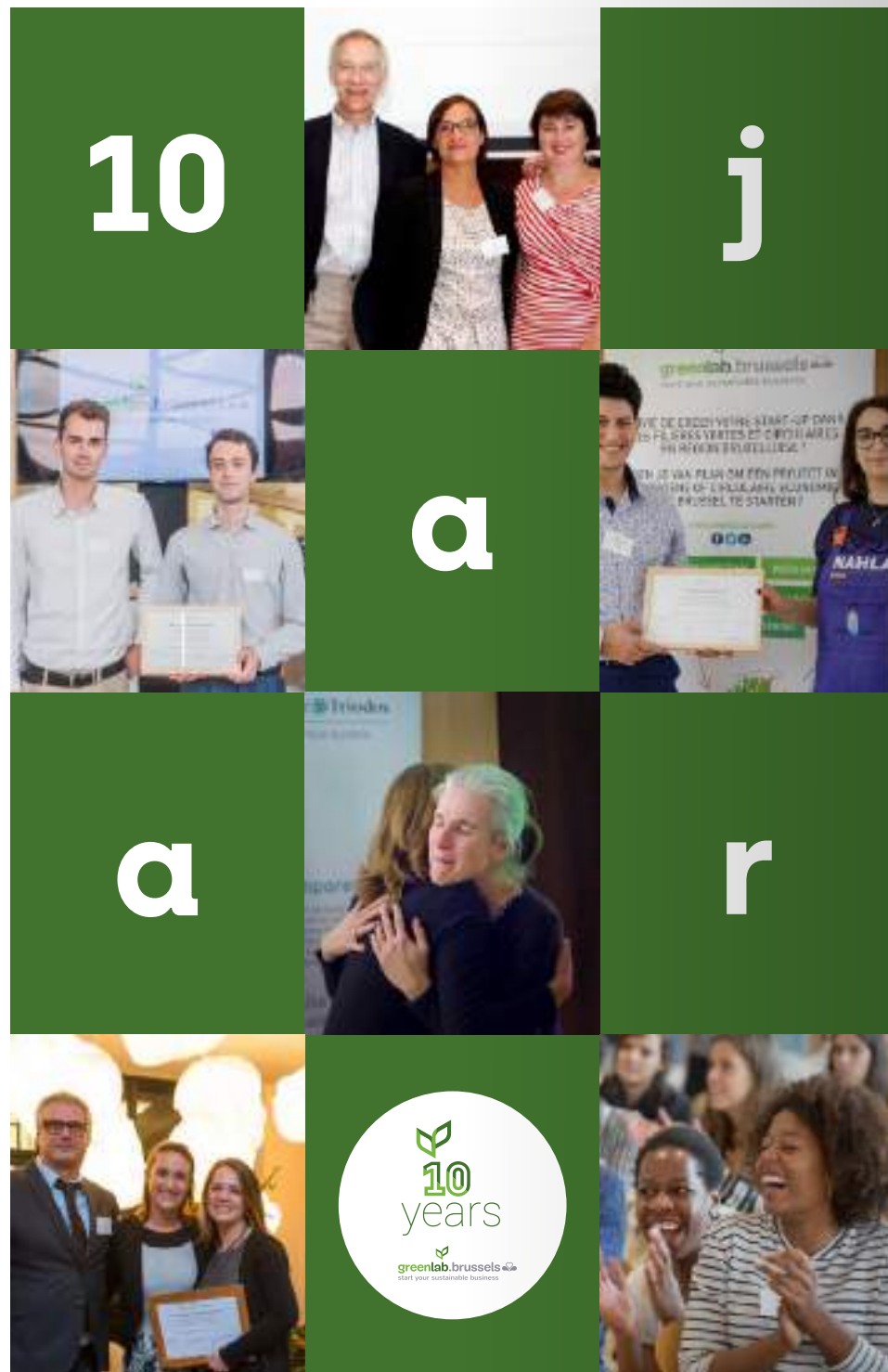
Hoewel elke projectleider van duurzame en circulaire projecten welkom is bij greenlab.brussels, hebben de initiatiefnemers van het programma besloten om zich in het bijzonder te richten op technologische en productieprojecten. "Ze zijn veel ingewikkelder risicovoller, met strengere wetgeving die moet worden nageleefd, meer obstakels die moeten worden overwonnen en de initiatiefnemers hebben werkelijk behoefte aan zes maanden coaching", zegt Patricia Foscolo. Zij herinnert zich dat bij de start van de BSE Academy de publieke belangstelling voor duurzaamheid veel geringer was.

"Anderzijds steunen wij degenen die risicovollere en meer industriële projecten aankunnen."

"Vandaag is het echt een actueel thema en de handelsprojecten, die eenvoudiger kunnen worden opgestart, zijn talrijk. Daar kan greenlab.brussels een rol spelen. Enerzijds verwijzen wij degenen wiens project niet werd geselecteerd door naar meer geschikte structuren. Anderzijds steunen wij degenen die risicovollere en meer industriële projecten aankunnen. Daarom is het belangrijk synergieën tot stand te brengen tussen productie-ingenieurs, burgerlijk ingenieurs of bio-ingenieurs en gespecialiseerde commerciële en leidinggevende profielen. Twee jaar lang hebben wij op deze manier gecommuniceerd en ik denk dat het vruchten begint af te werpen."

Patricia Foscolo

Welke prioriteiten greenlab.brussels in de loop van de tijd ook naar voren heeft geschoven, ze kwamen duidelijk overeen met de verwachtingen van het publiek en met de aspiraties van de startende ondernemingen, waarvan de profielen ook zijn geëvolueerd. Van editie tot editie is het aantal aanvragen gestaag toegenomen, met een piek van 144 ontvangen aanvragen in 2019. Het aantal projecten dat wordt weerhouden om deel te nemen aan greenlab.brussels is hoe dan ook beperkt tot 18 per sessie om een optimale kwaliteit van de opleiding en begeleiding te garanderen. Een ander leerzaam cijfer is dat het overlevingspercentage van de projecten dezelfde opwaartse curve heeft gevolgd met meer dan 50 start-ups die nog steeds actief zijn van de 113 die sinds het begin van het programma werden begeleid. Een opmerkelijk slaagpercentage van bijna 50% dankzij het doorzettingsvermogen van de deelnemers, de grondige aanwerving en de kwaliteit van de opvolging.

Een programma in voortdurende ontwikkeling

Virginie Smans, coördinatrice van greenlab en Patricia Foscolo zijn het over één ding eens: greenlab.brussels is voortdurend in ontwikkeling. "Tijdens de eerste vier jaar in het kader van EFRO hebben we het concept echt getest", vat Patricia Foscolo samen. "We hebben het programma opgezet en verbeterd. In 2012 heeft niemand naar aanleiding van het programma een

onderneming opgericht en aan het einde van de zes maanden begeleiding is er geen enkel ondernemingsplan of financieel plan ontvangen omdat er geen tussentijdse deliverables werden opgelegd. Dit punt werd het jaar daarop herzien. Door de deelnemers te vragen om tussentijds werk te leveren, ging het veel beter. In aansluiting daarop hebben wij zeer snel een markttest ingevoerd waardoor men zo snel mogelijk het terrein op moest gaan om de klanten te ontmoeten. Vervolgens hebben wij besloten de kandidaten van meet af aan in te lichten over de realiteit van het ondernemerschap, dankzij de tussenkomsten van Benjamin Beeckmans. Het programma past zich voortdurend aan." Virginie Smans voegt hieraan toe: "Ook de aanwervingstechnieken zijn in de loop van de tijd geëvolueerd: de aanwerving via ondernemersweekends die in 2016 werd toegepast, werd het jaar daarop verlaten voor een meer traditionele selectieprocedure. Wij doen steeds vaker een beroep op digitale hulpmiddelen voor onze aanwervingscampagnes, en hebben zelfs al eens gebruikgemaakt van posters in de metro! Het is interessant om vast te stellen dat greenlab.brussels na tien jaar zeer stevig verankerd is in het Brusselse gewestelijke ecosysteem, en dat mond-tot-mondreclame bijzonder goed blijft werken voor de aanwerving."

Bewustmaking van de kandidaten

Benjamin Beeckmans, een in Brussel gevestigde ondernemer en professor aan de Solvay Business School, geeft al enkele jaren opleiding en advies aan wie deelneemt aan het begeleidingsprogramma van greenlab.brussels. "Ik leg hen de verschillen uit tussen traditioneel werk in loondienst of als leidinggevende, op grond van onze opleiding, waarbij men naar een vooraf gekend doel toewerkt en waarbij de middelen bijeen moeten worden gebracht die nodig zijn om dit doel te bereiken, en het ondernemerschap, waarbij de ondernemer vaak uitgaat van een doel dat nog moet worden bepaald met de beschikbare middelen of die in de loop van de tijd gedeeltelijk moeten worden verworven. Dit kan een vrij grote beproeving zijn met betrekking tot de mentale structuur." Benjamin Beeckmans benadrukt ook de vrijheid, die zowel de beste vriend als een grote vijand van de ondernemer is. "Ik probeer te laten zien dat het een geweldige avontuur is, dat de mogelijkheden eindeloos zijn, maar dat er geen garantie bestaat

dat de bestemming ook daadwerkelijk wordt bereikt. Meestal moet je ofwel een mislukking (in het ergste geval) ofwel een grote ommezwaai kunnen aanvaarden. Dit is niet eenvoudig om aan te pakken, noch voor de persoon zelf noch voor zijn of haar gezin, omdat de onderneming, de inkomsten en het succes niet gegarandeerd zijn. Het is daarom raadzaam jezelf een aantal vragen te stellen voordat je deze waarschijnlijk minder gemakkelijke levenskeuze maakt."

Een ander belangrijk punt dat Benjamin Beeckmans niet nalaat te benadrukken is dat men zich met mensen moet omringen om de realiteit onder ogen te zien. Initiatieven zoals greenlab.brussels maken het mogelijk een vorm van collectieve intelligentie te creëren door gelijkgestemde ondernemers samen te brengen. Zij brengen de deelnemers ook in contact met specialisten die hen snel de gelegenheid geven om een reeks acties te ondernemen die hun project "risicolooos" maken, d.w.z. de kans op slagen ervan vergroten of net het besef versnellen dat zij in een impasse zijn geraakt.

Het belang van de pitch

Benjamin Beeckmans helpt kandidaat-ondernemers ook om hun pitch bij aanvang voor te bereiden. Hij beschrijft hun project als een verhaal, d.w.z. een reeks hypothesen. "Het is de bedoeling de geldigheid van dit verhaal zo snel mogelijk te toetsen bij een groot aantal betrokkenen, en zo hun gedachtegang te structureren, maar ook hun percepties te vergelijken met de werkelijkheid. Het gaat er ons niet om te verleiden of te overtuigen, maar om te luisteren en vragen te stellen. Ik vertel hen dat zij niet pitchen om zichzelf ervan te overtuigen dat hun project goed is, maar om te begrijpen wat zij niet hebben begrepen over het project. Ons doel is de kandidaten in staat te stellen deel te nemen aan de accelerator in de overtuiging dat het model van het ondernemersleven bij hen past met een verhaal dat zij hebben opgebouwd, en dat zij bereid zijn zich persoonlijk bloot te

stellen aan opbouwende kritiek buiten hun directe omgeving. Dit is bijzonder belangrijk voor mensen in een overgangsfase, die vaak vertrekken vanuit een vrij delicate professionele situatie."

Benjamin Beeckmans sluit af met een positieve noot: "Ondernemen is ongetwijfeld een uitstekende manier om een impact te hebben op je omgeving. Vandaag stel ik met genoeg vast dat sommige van de door greenlab.brussels begeleide projecten werkelijkheid zijn geworden. Het is interessant vast te stellen dat duurzaam ondernemerschap centraal staat bij de totstandkoming van de economische beweging in Brussel. Ik ben zeer trots om te zien dat deze ontwikkeling niet langer in de marge of in de rand plaatsvindt, maar steeds meer centraal komt te staan. Het is de bedoeling om deze centrale plaats van duurzame ontwikkeling in alle perspectieven te blijven verankeren."

Een woordje van alumni

De diversiteit van de sectoren waaraan kandidaat-ondernemers de voorkeur geven, is een sterkte, de verscheidenheid van de projecten een rijkdom, de veelheid aan ervaringen een schat. Met 113 begeleide projecten op uiteenlopende gebieden in tien jaar tijd, waarvan 55 hebben geleid tot de oprichting van een start-up die vandaag nog steeds actief is, heeft greenlab.brussels een waar patrimonium helpen uitbouwen. De 264 ondernemers die in die periode werden opgeleid, willen heel graag hun ervaring delen. Wegens plaatsgebrek konden we slechts enkelen van hen het woord geven...

Florence Poschelle, medeoprichtster en CEO van Bam! (2017)

Gedreven door hun idealen van duurzame voeding en hun afvalvrije oplossingen, evenals hun wens om consumenten te overtuigen huisgemaakt, biologisch, lekkere en snelle gerechten te bereiden, lanceerden Aurélie Manzi en Florence Poschelle in 2017 het merk Lili Bulk, dat gespecialiseerd is in de levering van droge kruidenierswaren per fiets. In de loop der jaren is het concept geëvolueerd naar de ontwikkeling van perfect uitgebalanceerde mixen, klaar om te worden bereid in hartige en zoete gerechten, uiteraard met respect voor de waarden die de oprichters na aan het hart liggen en die zij samenvatten in de baseline "delicious & respectful". Zo is Lili Bulk BAM **geworden!** "We willen het dagelijks bereiden van maaltijden vergemakkelijken en tegelijk het idee van het plezier behouden", legt Florence Poschelle uit. "Onze bereidingen hebben de smaak van huisgemaakte producten."

Zonder de begeleiding van greenlab.brussels zou het verhaal van BAM! (het voormalige Lili Bulk) waarschijnlijk anders zijn gelopen, zoals Florence Poschelle zich herinnert: "Aurélie en ik hadden ons ingeschreven voor een ondernemersweekend, en aan het einde ervan was het mogelijk een idee te pitchen in de hoop tot de ongeveer vijftien projecten te behoren die geselecteerd waren voor een begeleiding van greenlab.brussels. We pitchten het idee van Lili Bulk en de week daarop keerden we op woensdagavond terug naar de school om de door de accelerator aangeboden opleidingen te volgen. Dit nam zes maanden in beslag, waarna we de publieksprijs wonnen en onze eerste omzet behaalden. In zes maanden tijd zij we dus geëvolueerd van een idee

naar de concrete uitwerking van ons project. Het is dan ook duidelijk dat deze begeleiding erg nuttig is geweest!"

Onder de vele vaardigheden die in de schoot van greenlab.brussels zijn verworven, wijst Florence Poschelle op wat zij het tempo noemt. "Ieder van ons had als doel aan het einde van het proces met iets concreets naar buiten te treden en deed al het mogelijke om dat te bereiken. Wij wisten dat het niet zou volstaan om elke woensdagavond samen te komen, dat wij elke keer een onderwerp zouden moeten voorbereiden voor de week nadien, en dat wij ons geheel aan dit perspectief zouden moeten wijden, wat veel werk parallel met elkaar inhield, in het weekend en 's avonds. Dat was echt belangrijk", vindt ze, "net als de competitie in de groep, het feit dat je de anderen vooruit zag gaan. **Het is heel motiverend, echt verrijkend om midden in zo'n collectieve en creatieve energie te staan, om je omringd te voelen door mensen die hetzelfde meemaken als jij.**" Florence Poschelle had ook veel waardering voor de bijdrage van de deskundigen die zij tijdens greenlab.brussels ontmoette: "Het was een echt ecosysteem. Zij leidden ons op in zeer concrete onderwerpen en stelden ons in staat om in zes maanden tijd alle verschillende gebieden van een onderneming te ontdekken, zelfs voor iemand als ik die economie had gestudeerd. Hun inbreng was zoveel praktischer dan de theorie die ik op de universiteit had geleerd..."

<https://bamfood.bio/>

Candice Enderlé, oprichtster van Alma Sana (2016)

Gepassioneerd door de positieve verandering in onze samenleving en de oneindige mogelijkheden om daaraan deel te nemen, begeleidt ALMA SANA vzw de transitie naar een gezonde en vindingrijke levensstijl in het teken van het "zero waste"-principe met workshops, een mobiele drogisterij en de fysieke winkels van de coöperatie La Ressource.

Het project is in het leven geroepen door Candice Enderlé, binnenhuisarchitecte en ecodesigner, die zich bij haar terugkeer van een verblijf in Barcelona inschreef voor een ondernemersweekend, eerder om zich beter te kunnen integreren in het Brusselse economische landschap en er banden te smeden dan om een idee dat al een tijdje in haar hoofd zat meteen in de praktijk te brengen: "Werken rond alledaagse behoeften was voor mij een zeer sterke aspiratie", vertrouwt zij toe. "Werken aan alledaagse behoeften was een zeer sterke wens van mij", vertrouwt zij ons toe. "Door voortdurend vrij onbeduidende projecten uitwerken, die zeker mooi waren maar absoluut niet essentieel, heb ik een echte afkeer ontwikkeld voor alles wat niet in een echte behoefte van mensen voorzag. IK wou heel graag werken aan producten voor dagelijks gebruik." Zo graag zelfs dat de jonge vrouw aan het einde van het weekend werd beloond met toegang tot het coachingprogramma van greenlab.brussels, dat... veertien dagen later van start ging. Dankzij een dringend bericht op Facebook ontmoette zij Nastassia Godeaux, die door dezelfde idealen werd gedreven, en samen begonnen ze aan het avontuur van Alma Sana, een avontuur dat even veeleisend als uitputtend bleek te zijn, maar dat aan het einde van de zes maanden begeleiding resulteerde in de Sustainable Impact Award van Triodos-bank en uitgroeide tot een echt succesverhaal.

Candice Enderlé, die toegeeft dat ze graag studeert en bijleert, heeft uitstekende herinneringen aan haar tijd bij greenlab.brussels: "Ik vond deze zes maanden begeleiding echt heel interessant. Zij hebben ons vorming, praktische aanknopingspunten, instrumenten en een goede kennis van het ondernemingsklimaat bijgebracht", beschrijft zij. "Deze opleiding heeft ook geholpen om alle stappen die bij het opzetten van een bedrijf komen kijken, te verhelderen. Als je niet bekend bent met het onderwerp, kan het beangstigend zijn. Je vraagt je af wat een marktonderzoek is, wat een bedrijfsplan is, het lijkt allemaal erg ingewikkeld. Maar als specialisten komen uitleggen wat het allemaal inhoudt, besef je dat het relatief toegankelijk is en dat het mogelijk is je te redden met de basis die we via greenlab.brussels hebben gekregen." Andere sterke punten waarop de jonge vrouw wijst: de zichtbaarheid en de competitie: "Het traject via greenlab.brussels heeft ons een goede zichtbaarheid gegeven dankzij de journalisten die over het programma berichtten. Deze opleidingsperiode heeft onze motivatie ook vergroot, want het gevoel doeltreffend begeleid en omringd te worden door andere neo-ondernemers die projecten in dezelfde richting ontwikkelen, is veelbelovend. Dat motiveert en zorgt voor competitie." Zonder de aanzet tot het professionele netwerk te vergeten dat Candice Enderlé zo graag wilde hebben toen ze naar Brussel terugkeerde. "Het is een bijzonder netwerk omdat het bestaat uit mensen die hun ziel erin leggen, hun passie, hun verlangen naar verandering. Dit schept een kader waarin het zeer aangenaam was om te evolueren omdat het een gezonde competitie is. Natuurlijk komen wij soms mensen tegen met projecten die sterk op de onze lijken, maar wij helpen elkaar altijd en bieden steun in een zeer positieve sfeer."

Guilain Sevrière en Elisabeth Trivière, medeoprichters van Bel Abatros (2018)

Bel Albatros begeleidt ondernemingen die bezorgd zijn over hun ecologische voetafdruk bij een verantwoord beheer van hun plastic afval volgens de principes van de circulaire economie.

Een video vormde de inspiratie voor het idee van Guilain Sevrière over Bel Albatros. In "Precious Plastic" werd getoond hoe je een klein atelier voor de recyclage van plastic kan bouwen. Onze man is aan het avontuur begonnen met zijn vrouw Elisabeth Trivière. Samen richtten ze hun onderneming op, ook al had de leerling-ondernemer nog niet het degelijke businessmodel gevonden waarnaar hij op zoek was: "Iets aangepast aan Brussel, waar ik mijn beroep van kon maken", legt hij uit. "Het was in deze context dat mond-tot-mondreclame ons op het spoor zette van greenlab.brussels en dat wij ons kandidaat hebben gesteld." En het minste wat we kunnen zeggen is dat het traject van de accelerator het concept van Bel Albatros aanzienlijk heeft doen evolueren. "Voordat we het traject van greenlab.brussels volgden, wilden we een klein atelier oprichten en kleine producten verkopen, waarbij de vraag naar het vinden van een hoge toegevoegde waarde voor dit gerecycleerde plastic steeds rees. We wilden ingaan tegen het 'wegwerpimago' van plastic", zegt het koppel. "Zes maanden later hadden we ons op één product toegespitst." In dit geval, de vuilnisbak voor gescheiden afval. "Deze ervaring heeft ons verenigd rond ons idee", verduidelijken ze. "Dankzij deze begeleiding hebben wij vooruitgang kunnen boeken in ons denkproces, hebben wij het terrein kunnen effenen en hebben wij er meer vertrouwen in gekregen dat de tijd rijp was

om ons project te lanceren. Wij hadden ook toegang tot instrumenten en advies, het ene nog nuttiger dan het andere, over waar te beginnen, in welke afdelingen (zoals boekhouding of communicatie) moet worden voorzien in de onderneming, hoe efficiënt te zijn, hoe te delegeren of, in het geval van een vennootschap, hoe de aandelen te verdelen. We zijn ook lid geworden van een netwerk waar je je idee kunt toetsen aan dat van anderen, het kunt pitchen, kunt evalueren wat haalbaar is of niet voordat je je verbindt tot ontwikkelingskosten, en dat heeft deuren voor ons geopend."

Voor Guilain Sevrière en Elisabeth Trivière was greenlab.brussels een eerste fase in hun Brussels ondernemerstraject. "Hij heeft ons met een voet in de stijgbeugel gezet", vinden ze. "We hebben nog steeds regelmatig contact met Patricia Foscolo, die ons tijdens het begeleidingstraject nauw heeft opgevolgd. Vervolgens hebben we contact gehad met BeCircular en blijven we 1819 en hub.brussels bellen voor overleg. Door deze dienst leren we bijna alle ondernemers in de stad kennen!"

De beroemde vuilnisbak die in het kader van de begeleiding van greenlab.brussels is ontwikkeld, heeft weliswaar om productiekostenredenen nog niet het daglicht gezien, maar heeft wel tot andere economische activiteiten geleid, waaronder de productie van gerecycleerde plastic platen, een nieuw bouw materiaal dat kan worden gebruikt voor wandbekleding, douchepanelen, werkbladen enz.

<http://belalbatros.com/>

Bertrand Delubac medeoprichter van Janine (2020)

Neem vier Franse dertigers die verliefd zijn op Brussel en midden in een carrièreswitch zitten, tegen een achtergrond van maatschappelijke bekommernissen, en je komt uit bij het team van "Janine", dat in 2020 werd bekroond met de publieksprijs van greenlab. Sindsdien heeft de bakkerij-brouwerij, die inzet op circulariteit, lokale producten en de strijd tegen voedselverspilling, zich gevestigd in Vorst, waar het een groot succes is geworden.

Maxime, de ingenieur die slaagde voor een bakkersopleiding en vijf jaar in Parijs werkte alvorens naar Brussel te verhuizen, Morane, zijn partner, doctor in de biologie met een passie voor bier, Carole, de logopediste die al lang een bakkerij wil openen, en Bertrand, die naar onze hoofdstad kwam om bij de Europese instellingen te werken, kozen voor Brussel "omdat het een omgeving biedt die vrij uniek is in vergelijking met andere steden op het vlak van duurzame voeding en de politieke wil om een economische transitie door te voeren." Bertrand Delubac verduidelijkt "We vinden dat als we lang gaan werken, we ons net zo goed kunnen omringen met mensen die we kunnen vertrouwen, zodat we plezier kunnen hebben in een project dat zinvol is. Als recente Brusselaar begon ik me te informeren. Ik had gehoord van Greenbizz, greenlab.brussels, Coopcity, en verschillende begeleidingsdiensten die je helpen om een idee om te zetten in een concreet project." Een bijeenkomst zal het proces aanzienlijk versnellen: in november 2019 spoort Jean-Marc Bryskère, de directeur van Greenbizz, leerling-ondernemers aan om zich uitstel aan te melden bij greenlab.brussels. Er werd met spoed een dossier samengesteld dat werd aanvaard. "Zo zijn we in de omgeving van greenlab.brussels terechtgekomen", vertelt Bertrand Delubac. "We waren erg blij met de begeleiding die we kregen. Doordat we slechts zes maanden hadden om ons idee in praktijk te brengen, hadden we een

kader om binnen te werken. We vonden het erg stimulerend om ideeën uit te wisselen met andere projectleiders die dezelfde ondernemingsstrategie hadden als wij. Deze ervaring stelde ons in staat te versnellen, een netwerk op te bouwen en gaf ons zichtbaarheid dankzij de publieksprijs die we aan het einde van de cyclus hebben gewonnen. **We waren echt heel blij met de toegankelijkheid van alle diensten van hub.brussels (de juridische dienst, de stedenbouwkundige dienst, de dienst Retail enz.) die ons allemaal zeer goed geadviseerd hebben. Het einde van de begeleiding kwam nogal abrupt. Wij willen graag in contact blijven met het netwerk, dat ontzettend belangrijk is, ook nadat de activiteiten zijn opgestart.**"

Janine, de artisanale bakkerij-brouwerij die brood in bier en bier in brood verandert, opende haar deuren in Vorst bij het begin van het schooljaar 2021, en kende een succes dat de verwachtingen van de oprichters ver heeft overtroffen. "We zijn bijna dubbel zo succesvol als we hadden gehoopt", zegt Bertrand Delubac. "Het is waar dat de producten die wij aanbieden, allemaal ter plaatse gemaakt, anders zijn: onze bieren bevatten 15% onverkocht brood en droesem, bierafval, wordt in sommige van onze broden verwerkt."

Het kwartet is vastbesloten om betrokken te blijven bij de Brusselse dynamiek. Bertrand Delubac: "Ik heb een kandidatuur ingediend bij circlemade, waar we ons bij willen aansluiten zodra onze omzet toereikend is, omdat we denken dat die cluster perfect bij ons past. Wat ons interesseert is nieuwe ideeën ontwikkelen, deel uitmaken van dit netwerk om het Brussel van morgen mee vorm te geven, van actoren met verschillende achtergronden en verantwoordelijkheden samenbrengen om gemeenschappelijke bekommernissen te delen."

<https://janine.brussels/>

Martina Mikles, oprichtster van MIKLØ BODYCARE (2020)

MIKLØ BODYCARE biedt natuurlijke en vegan cosmetica in plasticvrije verpakkingen. De producten worden met de hand gemaakt in België om je lichaam te verzorgen met respect voor de planeet.

Men kan van Slowaakse afkomst zijn, naar Brussel komen om politieke wetenschappen te studeren en uiteindelijk besluiten een merk van natuurlijke en duurzame cosmetica te lanceren. Dat is tenminste wat Martina Mikles, de oprichtster van MIKLØ BODYCARE, heeft gedaan. "Ik wilde iets concreets doen," legt ze uit. "Ik had veel ideeën, maar ik wist zeker dat ik geen traditionele crèmes op de markt wilde brengen. Net als iedere beginnende projectleider, had ik veel ideeën en waarden die ik belangrijk vond, maar dit doe je niet van de ene dag op de andere. Er werd mij aangeraden een aanvraag in te dienen bij greenlab.brussels, dat in Brussel een uitstekende reputatie geniet. Ik dacht dat dit waarschijnlijk een uitstekende kans was om mijn project met de ecologische aspecten te ontwikkelen. Ik denk dat het heel bijzonder is om op die manier toegang te hebben tot een omgeving waar het gerechtvaardigd is om de vraag te stellen hoe je je onderneming kunt laten floreren door circulaire waarden te integreren om zo weinig mogelijk impact op het milieu te hebben, om op een andere manier te denken. Een project als het mijne krijgt sap voor stap vorm. Het herdenken van de grondstoffen, het circulaire aspect van het project, het nadenken over hoe zich te positioneren in Brussel, hoe het product en de verpakking te ontwikkelen zonder ooit het circulaire aspect uit het oog te verliezen, vergt heel wat denkwerk."

De zes maanden begeleiding door greenlab.brussels bleken zeer leerzaam, ondanks de komst van COVID-19 en de overschakeling op virtuele sessies vanaf maart 2020. Martina wijst in de eerste plaats op de kwaliteit en de diversiteit van de deskundigen die de verschillende cursussen leiden. "We konden masterclasses volgen over uiteenlopende onderwerpen zoals de financiële planning, marktonderzoek en digitale communicatie, en dat was echt interessant. Wij hadden toegang tot zeer gespecialiseerde deskundigen, elk op hun eigen gebied, met wie wij in andere omstandigheden waarschijnlijk niet gemakkelijk in contact zouden zijn gekomen." Een ander sterk punt in de ogen van de jonge vrouw is het netwerk dat tijdens deze zes maanden van begeleiding werd opgebouwd: "De werksfeer was buitengewoon, evenals de waarde van de ontwikkelde projecten", merkt zij op. "Het was bijzonder interessant om in contact te komen met mensen die hun project met positieve impact eveneens in praktijk wilden brengen, en met mensen die, zoals ik, naast hun opleiding een baan hadden." En zelfs de gezondheidscrisis heeft het enthousiasme van de groep niet getemperd. "Toegegeven, onze klas heeft een iets ander traject afgelegd met veel minder netwerken en zonder een finale pitchingsessie met fysieke aanwezigheid, maar desondanks was het geweldig!", benadrukt Martina, die onlangs besloot zich voltijds aan MIKLØ BODYCARE te wijden. "Het is duidelijk dat hoe meer tijd je hebt, hoe beter je project zich ontwikkelt", concludeert ze.

<https://www.miklobodycare.com/>

Camille Mommer medeoprichtster van Natura Mater (2019-2020)

Natura Mater is ontstaan in mei 2020 na een verrijkende coaching van zes maanden bij greenlab.brussels. Sindsdien begeleidt de onderneming professionals bij het kiezen, aankopen en gebruiken van duurzame bouwmaterialen.

Aan het roer staan Jeremy Boomer en Margaux Cambier, architecten, Blanche Mommer, juriste, Brendan Culley, geograaf, en Camille Mommer, die een master in bio-ingenieurswetenschappen heeft, maar vooral gepassioneerd is door het ondernemerschap. *"Doordat ik ooit bij hub.brussels heb gewerkt, kende ik de kwaliteit van de ondersteuning van greenlab.brussels",* legt ze uit. Meer was er niet nodig om het team achter het "Natura Mater"-concept ertoe aan te zetten deel te nemen aan een oproep tot het indienen van projecten van de accelerator. *"Ik bedacht dat deze ervaring ons zou verplichten om onszelf te structureren en ons een bepaald tempo op te leggen. Dankzij mijn vroegere beroepservaring had ik al enig inzicht in het jargon van het ondernemerschap, in tegenstelling tot Blanche, die juriste is, of Jeremy, die veel meer praktische ervaring heeft. De andere leden van de groep waren het er onmiddellijk mee eens en we gingen ervoor. Alleen al geselecteerd worden is motiverend. Het geeft het gevoel dat we geloofwaardig genoeg zijn!"*

In feite moesten de vijf kandidaat-ondernemers met dergelijke uiteenlopende achtergronden zich organiseren om alle seminars te volgen, zich in de tijd te verankeren en een gemeenschappelijke taal te ontwikkelen. *"Het dwong ons ook veel te praten om het eens te worden over wat we*

gingen doen, over wat kon werken of niet," benadrukt Camille. *Wij moesten informatie delen en onze individuele deskundigheid bundelen. Dit klinkt misschien abstract, maar het is echt essentieel. Daardoor zijn we plots allemaal op weg naar precies hetzelfde doel. Dit proces vergt tijd omdat het idee evolueert. Voor de eerste keer moesten wij ons project begroten, nadenken over onze statuten en onze prioriteiten bepalen. We hebben ook onze eerste gesprekken gevoerd met potentiële klanten, we hebben projectontwikkelaars gebeld om het idee te testen."*

De vijf partners zullen hun onderneming eind mei 2020 oprichten, na afloop van hun begeleidingstraject bij greenlab.brussels. Dankzij een subsidie van BeCircular besloten zij zich voltiids aan hun project te wijden en zich een jaar de tijd te geven om de levensvatbaarheid ervan te testen. **"Onze tijd bij greenlab.brussels was duidelijk een trigger, een accelerator"** stelt Camille vast. *Wij hebben de contacten met projectontwikkelaars, aannemers, architecten uitgebreid, waardoor we de belangen van de sector werkelijk konden bepalen en een nieuw aanbod voor architecten konden uitwerken dat uitstekend werkt. We zitten in een fase van erkenning, van versnelling van de verkoop. Wij hebben onze toegevoegde waarde gevonden, die is zeer duidelijk en we slagen er goed in dit uit te leggen aan onze klanten. We hebben er echt alle vertrouwen in."*

<https://www.naturamater.eu/>

"Ik bedacht dat deze ervaring ons zou verplichten om onszelf te structureren."

Aimilios Orfanos medeoprichter van ReVolta (2018)

ReVolta biedt milieuvriendelijke en financieel duurzame oplossingen voor energieopslag, zowel voor zakelijk als voor particulier gebruik.

Deze start-up werd opgericht door Aimilios Orfanos en zijn vrouw Vasiliki Klonari, beide ingenieur en werkzaam in de elektriciteitssector. "We kenden het belang van batterijen voor het elektriciteitssysteem", legt Aimilios uit. "Een wereld met 100% hernieuwbare energie is onmogelijk zonder batterijen. Dit is dus een technologie die meer op de voorgrond moet komen." Maar batterijen hebben wel enkele tekortkomingen, zo is een belangrijk tekort dat ze niet erg milieuvriendelijk zijn. "De productie ervan is niet alleen duur, maar verbruikt ook veel hulpbronnen en stoot veel CO₂ uit," legt Aimilios Orfanos uit. "Als gevolg daarvan is het rendement op investeringen momenteel vrij belangrijk en zijn investeerders terughoudend om in deze sector te stappen." Dus gingen de twee ingenieurs op zoek naar oplossingen en richtten zij in 2018 ReVolta op. "Om het milieuprobleem op te lossen, hebben wij besloten de batterijen die wij uit elektrische auto's recupereren een tweede leven te geven om ze opnieuw te gebruiken in stationaire toepassingen. Een batterij die wat verouderd is voor gebruik in auto's, is nog bruikbaar in gebouwen. Dit levert een dubbel voordeel op: enerzijds wordt de verwachte levensduur van batterijen met minstens tien jaar verlengd, wat een gunstig effect heeft op afvalvermindering, en anderzijds worden goedkope batterijen die nuttig zijn voor het beheer van hernieuwbare energie, opnieuw in gebruik genomen."

De twee medeoprichters van ReVolta hebben aldus getracht een opwaartse spiraal te ontwikkelen. En daar is het niet bij gebleven: om deze batterijen optimaal te sturen, zijn ze een software beginnen ontwikkelen die in 2022 op de markt zou moeten komen, en die al de belangstelling heeft gewekt van grote operatoren zoals Delhaize, wat perspectieven biedt in Frankrijk en via een Europees project ook in Italië. Een succes waarin greenlab.brussels duidelijk een rol heeft gespeeld, vertelt Aimilios: "We kwamen in contact met greenlab.brussels nadat we een beroep hadden gedaan op 1819 voor hulp bij ons ondernemerstraject. greenlab.brussels werd ingeschakeld in een zeer vroeg stadium van ons project, op het meest kritieke moment. Voor ons was het een echt lanceerplatform. Het heeft ons geholpen om wat aanvankelijk slechts een vaag idee was om te vormen tot een concreet project op basis van een degelijk businessplan, vooruitzichten voor de komende jaren, een netwerk en deskundigen die ons hebben begeleid, zelfs voor de kleinste details. Dat was essentieel. Niettemin vereist een project als het onze veel denkwerk en voorbereidingstijd op technisch en logistiek gebied. Dit wil zeggen dat we na de begeleiding nog een heleboel problemen moesten oplossen! Maar **eerlijk gezegd betwijfel ik of ons project er zonder greenlab.brussels zou zijn gekomen**, want greenlab.brussels heeft ons verplicht om uit onze comfortzone te treden, om ons project op papier te zetten, om er met mensen over te praten, kortom om uit onze schulp te kruipen. Ik denk dat het een katalysator was."

<https://www.revolta.co/>

Véronique Dewever medeoprichtster van Skyfarms (november 2016)

De activiteiten van Skyfarms, die aanvankelijk gericht waren op de aanleg van en begeleiding voor bedrijfsmoestuinen, zijn intussen uitgebreid tot collectieve stadsmoestuinen. Recent werd een ecologisch(e) tuincentrum/kwekerij toegevoegd aan de diensten van de onderneming.

"Augustin en ik kenden elkaar niet voordat we Skyfarms oprichtten!" De toon is gezet. Het jonge bedrijf dat zo zorgvuldig is gecultiveerd door het duo Véronique Dewever en Augustin Nourissier is een zuiver product van het Brusselse ecosysteem dat duurzame start-ups ondersteunt.

We hebben elkaar ontmoet tijdens een ondernemersweekend over duurzame ontwikkeling, dat werd georganiseerd door het toenmalige impulse.brussels", vervolgt de jonge vrouw. Vervolgens hebben we deelgenomen aan de Circular Academy die door Groupe One in het Partnerdorp werd georganiseerd, alsook aan een projectoproep van greenlab.brussels."

Bij Véronique was de wens om ondernemer te worden al langer aanwezig, "Maar ik wist niet goed hoe ik de dingen moest aanpakken en vooral in welke richting ik moest gaan," merkt ze op. Ik begon inzicht te krijgen in de wereld van het ondernemerschap door me te informeren en conferenties bij te wonen. En Facebook heeft goed werk geleverd door mijn interesse in dit thema op te merken. Ik kreeg hierover steeds meer informatie toegestuurd, onder meer de aankondiging van dit weekend waarmee het allemaal begon."

Ze heeft uitstekende herinneringen aan de incubatieperiode van zes maanden bij greenlab.brussels: "Deze ervaring gaf ons veel structuur en een methode om ons project uit te bouwen. We werden op alle gebieden goed geadviseerd. **De kwaliteit van het advies en de ondersteuning bij de verschillende aspecten van een project (financieel, marketing, commercieel enz.) zijn echt de sterke punten van het programma.** Het was ook dankzij de begeleiding van greenlab.brussels dat we via een andere deelnemer ons eerste proefproject in een bedrijf konden uitvoeren. Het idee testen bij een eerste klant, uit je bubbel treden en je blauwdruk verlaten, nagaan of het aanbod echt beantwoordt aan een behoefte is zo belangrijk! Het succes van dit proefproject, maar ook de aanmoedigingen die wij hebben gekregen en het netwerk dat wij hebben opgebouwd, hebben ons echt gerustgesteld over de legitimiteit van het project, en hebben ons ertoe aangezet de sprong te wagen en de onderneming op te richten om aan het einde van het programma operationeel te zijn." Skyfarms zal ook een van de eerste start-ups zijn die toetreedt tot de cluster circlemade, en Véronique zal zelfs deelnemen aan de eerste strategische comités van de cluster.

Het concept van Skyfarms is sinds het begin sterk geëvolueerd. "Aanvankelijk werkten we uitsluitend met B2B met als doel door middel van de moestuin welzijn te brengen op de werkplek via verschillende diensten en vormen van begeleiding. Onze projecten zijn zeer gediversifieerd en leunen aan bij stedelijke vergroening in de brede zin van het woord. Wij hebben zelfs een eigen ecologisch tuincentrum opgericht. Ons thema spreekt echt iedereen aan. De mensen die we ontmoeten willen graag aan de slag met duurzame materialen, lokale zaden enz. Waarom dit aanbod dan niet zelf aanbieden?"

<https://www.skyfarms.be/>

Agnès Bonfond, oprichtster van Simone a soif! (2014)

"Echte vruchten, echte planten, met liefde gemaakt", dat is de slogan van "Simone a soif!". Achter deze originele naam gaat een al even origineel assortiment heerlijke natuurlijke bio-limonades schuil, een mix van water, versgeperst fruit, groenten en planten.

Agnès Bonfond ontwikkelde dit concept om de vriend(inn)en van haar 10-jarige dochter, en volwassenen die op zoek zijn naar niet-alcoholische feestelijke dranken, een gezond en lekker alternatief te bieden voor al te kunstmatige frisdranken en mierzoete vruchtensappen. Zij verbeterde de formule tijdens een verblijf in Corrèze waar zij werkte aan hydrolaten (planten gedistilleerd met stoom), en gebruikte de voornaam van haar onstuimige buurvrouw als naam voor haar merk. Na haar terugkeer ontdekte zij na een zoektocht op internet wat toen, in 2014, nog de BSE Academy was. "Ik dacht: dit is wat ik nodig heb om het idee in praktijk te brengen," herinnert ze zich. "Iedereen kan ideeën hebben, maar om een idee in een bedrijfsproject om te zetten, moet een complex traject worden afgelegd. De deskundigheid die de BSE Academy aanbood, en de mogelijkheid om een gemeenschap te vormen met andere mensen die zich bij mijn project konden aansluiten en het vooruit konden helpen, hebben mij doen besluiten het te proberen." Een besluit dat meer dan positief bleek uit te draaien. **"Deze zes maanden begeleiding hebben voor 200% aan mijn verwachtingen voldaan"**, benadrukt Agnès. "In de eerste plaats dankzij alle deskundigheid en vaardigheden die ons werden aangeboden.

De mensen die we via de BSE Academy hebben ontmoet, waren echt zeer inspirerend, en ze hebben ons geholpen om alle aspecten van het bedrijfsproject stap voor stap te behandelen. Het programma was vrij intensief, alles ging heel snel. Al te vaak rekken we de tijd wanneer we een idee concreet vorm willen geven. Bij de BSE Academy hadden kregen we daar de kans niet toe! We werden opgenomen in een beweging, meegenomen op een golf die enkele maanden aanhield. In de tweede plaats dankzij het netwerk dat tijdens deze begeleiding werd gevormd en dat de jaren nadien is blijven bestaan. De mensen die ik via de BSE Academy heb leren kennen, vormen de basis van dit netwerk dat mij ook na de zes maanden begeleiding heeft gesteund in mijn loopbaan als ondernemer. Bovendien kregen projectleiders zoals ikzelf ook de kans om een team samen te stellen met andere deelnemers die geen eigen project voorstelden, maar zich wilden aansluiten bij een reeds lopend project. Het was ook zeer verrijkend omdat ik verschillende vaardigheden rond mijn bedrijfsproject heb kunnen samenbrengen, en contacten heb kunnen uitbouwen, waarvan sommige zijn blijven voortduren." Agnès vat in enkele woorden samen wat de ondersteuning van de BSE Academy voor haar en Simone a soif heeft betekend: "Het netwerk, de vaardigheden, het team dat gedurende deze periode samen met mij aan het project heeft gewerkt, de synergieën tussen projecten, zelfs tussen zeer uiteenlopende projecten, en de uitwisselingen met de andere deelnemers. Bovendien was het heel plezierig."

<https://www.simoneasoif.be/>

France-Emmanuelle Adil, oprichtster en CEO van Tiamat (2019)

Tiamat ontwikkelt betaalbare plantaardige eiwitten en adaptieve productiesystemen om te bouwen aan een duurzamere toekomst voor iedereen. Het gaat om veilige, ecologische, duurzame en ethische oplossingen op basis van planten en zonder gebruik van dierlijke producten.

France-Emmanuelle Adil heeft een diploma biochemie en werkte verschillende jaren in de farmaceutische sector voordat zij op persoonlijk vlak een koerswijziging doorvoerde die belangrijke gevolgen zou hebben voor haar beroepsleven: door veganist te worden, realiseerde zij zich dat er onvoldoende transparantie bestond over de oorsprong van de materialen die gebruikt worden om onze geneesmiddelen te produceren. Daarnaast is de farmaceutische industrie, hoewel deze wordt geacht bijzonder innovatief te zijn, nog steeds zeer sterk afhankelijk van materialen van dierlijke oorsprong, ondanks de gevaren en de risico's op besmetting. Ze besluit te reageren met de wapens waarover ze beschikt, namelijk haar wetenschappelijke kennis. "We gebruiken veel dierlijk materiaal zoals runderbloed enz. om cellen te voeden. Ik wist dat er andere manieren waren om bepaalde grondstoffen te produceren, waaronder eiwitten. Zo begon ik te werken aan Tiamat en de technologie die we vandaag gebruiken: we produceren groeifactoren en ingrediënten die worden gebruikt om cellen te doen groeien en zich te vermenigvuldigen. Mijn project was en is nog steeds gericht op het produceren van recombinante eiwitten in planten," verduidelijkt ze.

France-Emmanuelle besloot dus haar baan op te geven om zich beter aan haar project te kunnen wijden, en dat was niet eenvoudig. "Ik had geen idee waar ik moest beginnen. Een vriendin bracht me in contact met BIJE (Bureau International Jeunesse) waar een adviseur inzake ondernemerschap me de oproep voor projecten van greenlab.brussels bezorgde." De jonge vrouw

solliciteerde eind 2018, aangetrokken door het aspect van de duurzaamheid van het concept. Het project werd geselecteerd als een technologisch en duurzaam project voor de editie van 2019. "De zes maanden begeleiding zijn heel goed verlopen. Ze gaven me de structuur die ik nodig had. Ik ben een wetenschapper. Mijn natuurlijke intuïtie drijft me ertoe onderzoek te doen en de technologie van het product te ontwikkelen. **Dankzij greenlab.brussels heb ik een zakelijke dimensie uitgebouwd die mij totaal vreemd was.** Ik heb geleerd om obstakels te overwinnen, zoals de angst om met mensen te praten, om vroegtijdig met mijn klanten in gesprek te gaan, om voorstellen te doen, om een aanbod uit te werken. Ook om de producten te definiëren, want op het eerste gezicht lijkt alles eenvoudig. We denken dat we kansen in overvloed hebben, maar keuzes maken betekent ook dat we bepaalde dingen moeten opgeven. Het was greenlab.brussels dat me ertoe aanzette om dit te doen..." France-Emmanuelle herinnert zich ook de groepsdynamiek en de ontmoetingen die ze had. "We konden elkaar zien vooruitgaan en zo kreeg ik toegang tot het hele ecosysteem voor ondernemers. Het is trouwens dankzij greenlab.brussels dat ik mijn eerste fondsen kon binnenhalen. Ik heb zelfs een lening van 50.000 euro gekregen via de Koning Boudewijnstichting door de presentatie die ik had voorbereid voor het einde van onze opleiding licht aan te passen. Deze lening heeft alles veranderde, want ik had geen geld aan de kant staan en een biotechnologisch project is duur. In het verlengde daarvan moest ik de sprong wagen en de onderneming oprichten."

Twee jaar later beschikt Tiamat over tien medewerkers en twee vestigingen, een in België en de andere in de VS. Het is vanuit North Carolina dat France-Emmanuelle belt om te praten over haar avontuur als ondernemer, dat begon onder de auspiciën van greenlab.brussels en nog lang niet ten einde is.

<https://www.tiamat-sciences.com/>

"Greenlab helps to structure things and ensure progress."

Alexandre McCormack oprichter van Shayp (2016)

De technologie van Shayp maakt gebruik van machinaal leren om waterverbruik te monitoren, lekken op te sporen en waterschade te voorkomen. De onderneming belooft een daling van de waterfactuur met 22% en beveelt een realtime analyse van het waterdebiet met het oog op milieubescherming.

Er waren achter weinig aanwijzingen die erop wezen dat Alexander McCormack, de oprichter van Shayp, voorbestemd was om op het gebied van waterbesparing actief te worden. Als ingenieur-architect was hij gespecialiseerd in alle aspecten van de optimalisering van hulpbronnen in gebouwen. Hij werkte voor de Stad Brussel toen hij een crèche bezocht waar de kinderen systematisch ziek werden. De omgevingslucht was er veel te warm en verzadigd van vocht. Alexandre onderzocht dit en ontdekte dat er een groot waterlek was. Daarbij stelde hij vast dat dit soort problemen ernstig en terugkerend van aard waren. Hij ontdekte ook dat de oplossingen op de markt niet toereikend waren. Ding hij aan de slag om een prototype van een doeltreffender instrument te maken om een einde te maken aan dat waterverlies en het waterbeheer in gebouwen efficiënter te maken. Toen de haalbaarheid van een dergelijke technologie eenmaal was aangetoond, stelde hij zich de vraag: wat nu? "Toen heb ik contact opgenomen met greenlab.brussels, en daar ben ik erg tevreden mee", zegt hij. "Wanneer je als ondernemer start en je staat er alleen voor, is het niet alleen 'jij alleen tegen de wereld', maar ook 'jij alleen tegen jezelf'. Je stelt je eigen doelen en je kunt ze eindeloos vooruitschuiven omdat je aan niemand verantwoording moet afleggen. Greenlab stelt ons in staat dingen te structureren en ervoor te zorgen dat we vooruitgang boeken. **Er is een tijdschema, opvolging, doelstellingen binnen een programma dat naar mijn mening goed gestructureerd is.**

Er zijn cursussen over de manier waarop je een bedrijf opzet, een product verkoopt, je groei- en acquisitiestrategie structureert, en fondsen werft, wat voor mij erg nuttig was. Bovendien heb je veel contact met andere ondernemers, wat voor wedijver zorgt. Je ziet anderen vorderingen maken en je vindt dat je ook vorderingen moet maken."

Het was ook dankzij greenlab.brussels dat Alexandre de circulaire economie ontdekte, een concept waarmee hij niet vertrouwd was en dat toch een bepalende factor bleek te zijn voor het succes van Shayp: "Mijn project bestond erin een elektronisch kastje aan de meter te bevestigen, waarachter intelligentie schuilgaat die eventuele lekken en de ernst ervan opspoorde. Ik werd aangemoedigd om over te stappen op het model van onderschrijving, waarbij de winst niet wordt berekend op basis van de hoeveelheid verkochte sensoren, maar op de loyaliteit en tevredenheid van de klant, en waarbij de hardware slechts een manier is om de dienst te leveren."

Shayp won de greenlab-prijs in 2016. Alexandre wijdde de daaropvolgende maanden aan O&O en kon uiteindelijk in 2018, het jaar dat hij zijn eerste fondsen binnenhaalde, voltijds aan zijn project werken. Het bedrijf is goed gevestigd in België, waar het tot grote verrassing van de oprichter steeds meer invloed krijgt, en richt zich nu ook op de internationale markt. "Wij doen het niet slecht in Frankrijk, en wij zijn ook aanwezig in Duitsland en Groot-Brittannië", legt hij uit. En ook al is het niet altijd eenvoudig, de resultaten tonen het aan: met een verviervoudiging van de omzet in 2021 in ten opzichte van 2020.

<https://www.shayp.com/nl/>

Bénédicte O'Sullivan, medeoprichtster van Fyteko (2014)

Onder het motto "The science of biopossible", ontwikkelt Fyteko sinds 2014 een natuurlijke biostimulator die plantgoed kan beschermen in perioden van grote droogte en zo de resistentie van de planten tegen abiotische stress kan versterken.

De onderneming is opgericht door Guillaume Wégria, een bio-ingenieur, en Dr. Juan Carlos Cabrera, die een doctoraat in de chemie en de biologie heeft. Naast hun werk aan het onderzoeksinstituut Materia Nova werken de twee onderzoekers aan de ontwikkeling van deze eerste innovatieve biomolecule.

Guillaume had al lang de wens om ondernemer te worden. Dus vertelt hij zijn vriendin Bénédicte, die gespecialiseerd is in internationale zaken, over zijn idee. Zij raakt geïnteresseerd en sluit zich aan bij de twee onderzoekers om deel te nemen aan de oproep voor projecten van wat dan nog de BSE Academy is. Het resultaat is een coaching van zes maanden om een idee te krijgen van de levensvatbaarheid van het project. Bénédicte vertelt: *"Tijdens de BSE Academy hebben we veel geleerd, de interessante aspecten van ons project geïdentificeerd en de punten die moesten worden herwerkt. Zonder deze begeleiding hadden we nooit een degelijk financieel plan, een marktstudie of zelfs maar een pakkende pitch kunnen ontwikkelen! En bovenal zouden we geen ontmoeting hebben gehad die de zaken sterk heeft veranderd: Xavier De Poorter die onze coach was en een grote hulp was tijdens deze zes maanden van opleiding. Hij heeft ons sterk aangemoedigd om ons ervan bewust te zijn dat ons project niet zomaar een droom is. Hij liet ons zien dat er instrumenten zijn die ons kunnen helpen om het in de praktijk om te zetten, ook al waren we oorspronkelijk begonnen met een idee maar zonder geld. Aan het einde van het proces was hij een*

van degenen die zeiden "Nu moet je ervoor gaan, je hebt een interessant project". Xavier is bovendien nog steeds onafhankelijk bestuurder in onze raad van bestuur."

Aan het einde van de BSE Academy krijgen de drie startende ondernemers een van de drie prijzen en investeren ze al hun spaargeld in de oprichting van Fyteko bvba. Met een subsidie van 460.000 euro over drie jaar, die begin 2015 werd verkregen in het kader van de Rise-prijs van Innoviris, stelde hen in staat laboratoria te huren, octrooien aan te vragen, het prototype af te werken en hun eerste werknemer in dienst te nemen. *"Het was echt het begin van het avontuur,"* merkt Bénédicte op.

Ook al krijgt België vaker met perioden van droogte te maken, toch zijn de door Fyteko ontwikkelde producten vooral gericht op de internationale markt (Latijns-Amerika, Zuid-Europa, Oekraïne of Afrika) via distributeurs. Een marketingoplossing die door de onderneming werd gekozen omdat *"onze deskundigheid ligt in O&O, innovatie en de ontwikkeling van nieuwe moleculen om landbouw duurzamer te maken, niet in de rechtstreekse distributie aan landbouwers"*, legt Bénédicte uit. Verder merkt ze op: *"Er ligt nog een lange en gevaarlijke weg voor ons. Ons dagelijks leven bestaat uit ups en downs, is een rollercoaster. Dat is het spel."* Maar ze verzekert ons: *"Zodra we iemand ontmoeten die een idee heeft, vertellen we hem of haar over greenlab.brussels, dat voor ons de trigger was bij het ontstaan van het stichtende team. Zonder greenlab zouden we nooit op dezelfde manier van start zijn gegaan. **Het verloop van de zes maanden coaching, alles wat we hebben geleerd, alles wat we hebben gedaan, het was geweldig!**"*

<https://fyteko.com/>

In tien jaar tijd hebben meer dan vijftig start-ups die onder de auspiciën van greenlab.brussels zijn ontstaan of ontwikkeld, niet alleen het einde van het begeleidingstraject bereikt, maar zijn ze zelfs blijven vooruitgaan. Verschillend in omvang, actief op alle gebieden, trouw aan hun oorspronkelijk model of in volle verandering, van lokaal tot internationaal: ze dragen allemaal bij aan het dynamisch karakter van de Brusselse economie. Hier volgt de lijst, een lijst die in de loop van de komende edities en jaren nog zal worden uitgebreid:

2013

Lumency

Pionier in ontwikkeling van draadloze sensornetwerken en slimme aandrijvingen die kunnen worden gebruikt voor slimme gebouwen, slimme verlichting en milieumonitoring.

Youmeal

Internetplatform en bijbehorende diensten voor de ontwikkeling en analyse van het voedselaanbod voor cateraars, distributeurs, producenten, websites voor recepten en gezondheidstoepassingen.

2014

Simone A Soif

Heerlijke fruitwaters met planten.
Biologisch, 100% natuurlijk, zonder additieven of toegevoegde suikers.

Fytekko

Natuurlijke biostimulator die plantgoed kan beschermen in perioden van grote droogte en zo de resistentie van de planten tegen waterstress kan versterken.

2015

Jecliculturel

Begeleidingsplatform om een einde te maken aan vermoeidheid, met gezonde en **duurzame recepten, voedingsadvies**, een **gepersonaliseerd voedingsprofiel**, maandelijkse conferenties enz.

2016

Alma Sana

Organisatie van **afvalvrije workshops** rond essentiële behoeften in het dagelijkse leven: zorg dragen voor je huis, je lichaam en je ziel. Een ander project dat ook in 2020 werd opgezet is de gedeelde, **lokale en afvalvrije drogisterij** La Ressource.

Greensolution.pro

Gebruik van een assortiment producten die afkomstig zijn van biotechnologie en nanotechnologie, om het roerend en **onroerend erfgoed te reinigen en te restaureren**.

Happinest

Tweedehandswinkel die een nieuw leven geeft aan artikelen voor kinderen van 0 tot 10 jaar: **materiaal voor kinderverzorging**, speelgoed, kleding.

BAM Food (voormalige Lili Bulk)

Levering van levensmiddelen in bokalen met statiegeld in de vorm van zoete en hartige mixen, perfect gedoseerd om heerlijke en evenwichtige recepten te bereiden in minder dan 15 minuten.

Orybany

Een **ethische en duurzame winkel** in het hartje van Brussel, waar een gemeenschap van ambachtslui en lokale ontwikkelaars wordt samengebracht.

Loops

Sociaal en milieubewust initiatief met als doel bewustzijn te creëren rond het hergebruik van speelgoed in de vorm van workshops voor particulieren (in samenwerking met de kringloopwinkel van Sint-Gillis) en bewustmakingsevenementen voor ondernemingen.

Shayp

Apparatuur om waterverbruik te monitoren, lekken op te sporen en waterspilling te voorkomen dankzij een realtime analyse van het waterdebiet met behulp van machinaal leren.

Skyfarms

Workshops en opleidingen om particulieren te leren hoe ze de moestuin van hun dromen kunne aanleggen. Skyfarm begeleidt ook burgercollectieven en/of ondernemingen die hun dak, terras of tuin willen omvormen tot een vredige oase om bij te watertanden.

2017

Shake Eat

Traiteurdienst voor dranken en gerechten op basis van voedseloverschotten die afkomstig zijn van gecertificeerde biologische leveranciers, zowel voor professionele als voor particuliere evenementen.

URBI Leaf

Ontwikkeling van een stadsboerderij in het hartje van Brussel, in een kelder waarin microgroenten worden gekweekt.

ReVolta

Oplossingen voor milieuvriendelijke energieopslag voor ondernemingen of voor thuis. De zusteronderneming van ReVolta, Watt4Ever, biedt stationaire batterijen voor gebouwen aan, en mobiele batterijen voor evenementen, die worden vervaardigd uit hergebruikte batterijen van elektrische wagens.

Box Bunny

Dienst voor duurzame voeding voor kinderen, die concreet vorm krijgt door het leveren van lunchdozen in de scholen in het Brussels Gewest.

Mon Cafetier

Aanbod van "**koffie as a service**" die voor de prijs van koffie in capsules de maandelijkse levering van vers geroosterde koffiebonen, en de huur van een espressomachine met geïntegreerde koffiemolen, die als enige afval 100% natuurlijk koffiegruis voortbrengt!

Fais-le toi-même

Gedeeld en uitgerust atelier, groepslessen voor vakkundig handwerk, en kringloopwinkel voor hergebruikte materialen in Elsene.

Boentje Café

Eerste afvalvrije koffiehuis in Brussel. Uit het hart en met producten van, bij ons, goed voor jezelf en voor de planeet. Heerlijke naakte producten zonder overvloedige verpakkingen. We geven je iets lokaals in je bokaal, en je zal er dol op zijn!

2018

Bel Albatros

Valorisatie van plastic afval afkomstig van de Brusselse recyparken tot duurzame voorwerpen, in samenwerking met spuitgietbedrijf Belgiplast.

Enprobel

Dienst voor de inzameling van gebruikte eetbare oliën, voor professionals en particulieren.

Les Cartons d'Anaïs

Omvorming van grote platen verpakkingskarton in lichte, degelijke, herbruikbare, opvouwbare meubelen op maat.

2019

Coulemelle

Ambachtelijke studio gespecialiseerd in upcycling van textielafval en de omvorming ervan tot modieuze accessoires en garen-en-bandartikelen.

Palettes pour particuliers

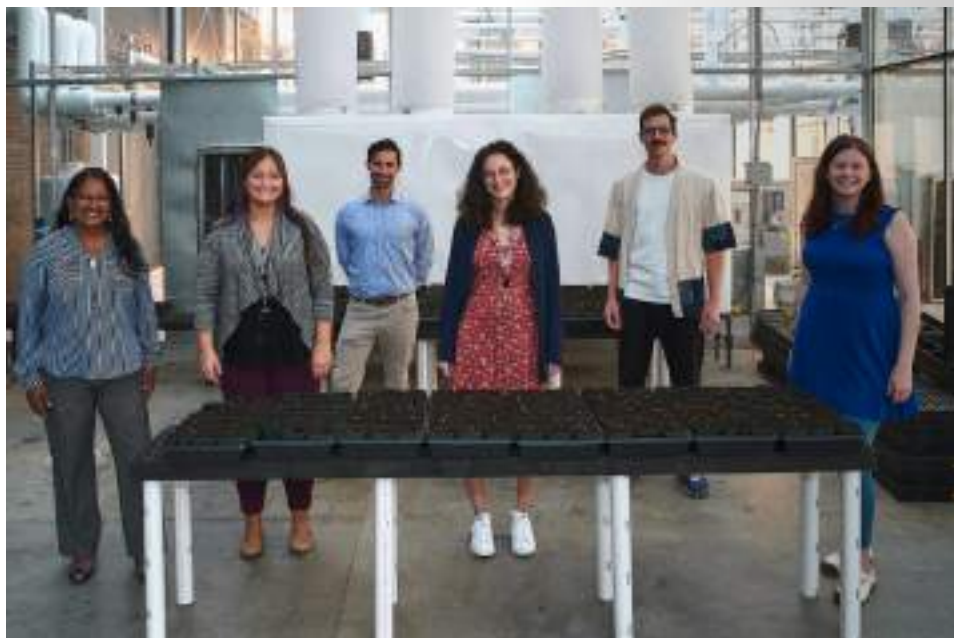
Stelt iedereen in staat om zelf (of met een helpende hand) meubelen voor binnen of buiten te maken van paletten die ter plaatse worden geleverd.

Camp in Brussels

Toeristische onthaalstructuur in open lucht met tenten en bijzondere accommodatie, of voor toeristen met een camper.

Mon Bouillon

De voordelen van ambachtelijke bouillon promoten in de vorm van een gefilterde vloeistof. De productie gebeurt volgens de principes van de circulaire economie, met onverkochte lokale groenten en biologische veebeenders uit de korte keten.

Yuma

Productie van zouten crackers op basis van krekemelmeel.

Tiamat

De ontwikkeling van veilige, ecologische en ethische oplossingen op basis van planten, bedoeld voor farmaceutische ondernemingen die gespecialiseerd zijn in celtherapie.

Daurema

Geeft een tweede leven aan batterijen van elektrische fietsen en steps; de cellen waaruit deze batterijen bestaan worden immers al te vaak vernietigd in de recyclingketens, terwijl ze nog perfect functioneel zijn.

2020

Janine

Bakkerij-brouwerij op wijkniveau die werkt op basis van een **circulair model**: het bier wordt gebrouwen met onverkocht brood en de bakkerijproducten worden vervaardigd met droesem van het bier.

Natura Mater

Biedt professionals in de bouwsector een "alles-in-één"-oplossing om duurzaam te bouwen, dankzij eenvoudige ecopacks met materialen van biologische oorsprong die eenvoudig in elkaar te zetten zijn.

Koti Sauna

Een traditionele Finse, ecologisch en sociale buurtsauna die als doel heeft de Brusselaars in het centrum van de stad een moment van ontspanning te bezorgen in een hartelijk kader.

Brussels Craft Saké

Productie van ambachtelijke, lokale saké (biologisch, 100% natuurlijk, veganistisch glutenvrij), op basis van biologische rijst die uit Europa afkomstig is.

Freddy Met Curry

Virtuele kantine waar Brusselse werknemers tijdens de middagpauze gezond en gemakkelijk kunnen eten, dankzij biologische en afvalvrije gerechten die aan een redelijke prijs worden aangeboden.

BUNCH

Bereiding van hartige, gastronomische designtaarten die 100% biologisch zijn met ingrediënten afkomstig van lokale landbouw.

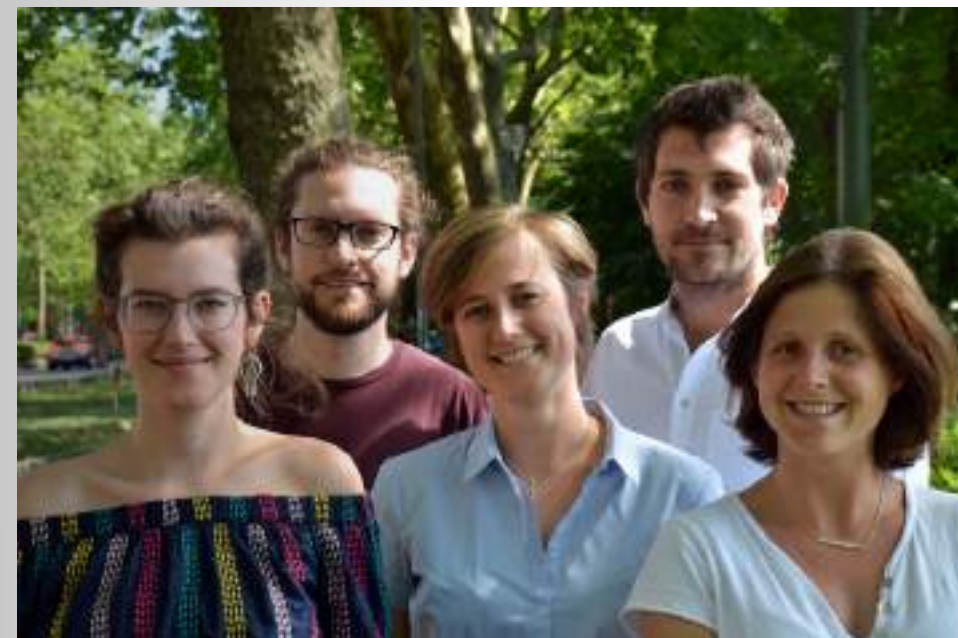

MIKLØ Bodycare

Natuurlijke, veganistisch, ambachtelijke cosmeticaproducten in plasticvrije verpakkingen, met ingrediënten die zo lokaal mogelijk zijn (de meeste uit de EU), zonder plastic verpakking en toch gebruiksvriendelijk.

Many Lives

Project inzake socioprofessionele inschakeling rond een tweedehandswinkel voor vaatwerk en decoratie in het centrum van Brussel.

Octave

Terugwinning van batterijen die afkomstig zijn van zachte mobiliteit (auto's, elektrische fietsen en steps) om deze om te vormen tot stationaire batterijen en het hoogspanningsnet in evenwicht te brengen.

Making Tradition

Onderzoek naar een systematische benadering voor de valorisatie van materialen bij het ontwerp van hoogwaardige producten dankzij de integratie van traditionele, ambachtelijke technieken in de industrie 4.0.

Les Maraîchers

Stedelijke microboerderij waar fruit/groenten te koop worden aangeboden via een abonnement: hierdoor krijgt de geabonneerde toegang tot het veld van zonsopgang tot zonsondergang om te oogsten en naar smaak en zin zelf een mand met fruit, bessen en groenten samen te stellen.

Beanlife

Bewustmaking rond tempeh, een gefermenteerd product vervaardigd op basis van sojabonen, ideaal voor vegetariërs en flexitariërs, die hun dieet willen verbeteren en minder vlees willen consumeren.

2021

Chukwa

Infusies op basis van de schil van cacaobonen die bij ambachtelijke chocoladefabrikanten in Brussel worden gerecupereerd.

Decarbone

Ombouwen van bedrijfswagens die buiten de elektriciteitsnormen vallen door het gedeelte van de diesel- of benzinemotor te vervangen door een elektrische motor.

Hippy

Hippopédibus **voor schoolvervoer** die ook de natuur in de **stad binnenbrengt**.

Landcoss

Productie van modulaire, bestendige en comfortabele sofa's en zetels, vervaardigd van afgedankte gymnastiekmaten.

My Tiny Garden

Kits voor verticale stadsmoestuinen die klaar zijn voor gebruik doorheen de seizoenen, en die eenvoudig op een balkon of terras, of in een tuin kunnen worden geïnstalleerd, met begeleiding voor de klant.

Oddpaper

Notitieboeken en schriften (gestandaardiseerd en op maat) op basis van lokaal gerecupereerd papier en uitgevoerd met professionele machines voor grote volumes.

PuriFungi

Biogebaseerde reinigingstechniek voor sigarettenpeuken om een nieuw materiaal te vervaardigen voor uiteenlopende toepassingen (asbakken enz.).

Scobee

Vervaardiging van biologisch afbreekbaar verpakkingsmateriaal door micro-organismen geproduceerd uit afval van Belgische brouwerijen.

Sensibel

Brusselse sociale onderneming die een **assortiment cosmeticaproducten** vervaardigt die afkomstig zijn van een organische bron: koffie.

Lokee

Aankoop en verkoop van producten tussen burens.

Tiny Evolution

Productie van ecologisch ontworpen en intergenerationale tiny houses voor particulieren, die aanpasbaar zijn voor grootouders, kinderen en kleinkinderen.

Ureekap

Verwerkt urine tot lokale en natuurlijke meststof voor de landbouwsector, waardoor we minder afhankelijk worden van synthetische meststoffen.

Pyroloop

Op basis van biochar die wordt geproduceerd van vast sanitair afval (uitwerpselen van mensen en honden), helpt Pyroloop de bodem in de stad levend te houden, en tegelijkertijd de **uitstoot van CO₂** in de atmosfeer te verminderen.

Ondanks een bloeiende sector en gemotiveerde kandidaat-ondernemers, zien sommige projecten nooit het daglicht of komen zij tijdens de ontwikkeling tot stilstand. Dit kan te wijten zijn aan een verkeerde stand van de planeten, persoonlijke redenen of een verandering in de professionele vooruitzichten, maar zeker niet aan slechte ideeën! Zij zijn klaar om opnieuw naar boven te komen in hun oorspronkelijke vorm, in een gewijzigde formule, of als inspiratie voor nieuwe uitwerkingen.

2012

Altamano

Atelier-winkel voor upcycling van meubelen en accessoires via geherwaardeerde resten van leer.

Urbana Farms

Productie en ecologische commercialisering van gezonde groenten in de kern van het stedelijke weefsel, door een koude kas van 500 m² op het terrein te installeren met een verkoopruimte die uitgaat op de stad.

Bemotion

Dienst voor de "all inclusive"-verhuur van elektrische fietsen aan ondernemingen.

Biofood

Verkoop van duurzaam, gezond en gevarieerd voedsel aan werknemers van afgelegen zones (zoals industrieparken en randgemeenten), tijdens de middag, dat is bereid door lokale producenten en wordt aangeboden door verantwoordelijke werknemers aan een democratische prijs (Food Truck).

Eco Green-Energy Solutions

Pellets en stronken op basis van koffiegruis. Het product is samengesteld uit recycleerbaar afval dat vorm krijgt via een proces voor het pelletiseren dat vergelijkbaar is met dat van hout, en heeft een hogere calorische waarde.

Beehappy

Ontwikkeling van een ecologisch bijenteeltprogramma voor gemeenten.

Rooftop greenhouses

Hydrocultuur voor groenten in een serre op de Brusselse daken.

REVVe

Coaching van A tot Z, om goede openbare en particuliere partners te vinden om "dorpen tot stand te brengen in de stad" in de vorm van cohousing (sociaal ecologisch bouwen).

2013

Fibre Orties

Merk voor outdoorsportkleding op basis van brandnetelvezels.

B-PREG

Camposietmaterialen op basis van bamboevezels voor de productie van sportmateriaal.

Bugs'Food

Innovatief voedingsmiddel op basis van insecten (*Tenebrio molitor*, meelwormen) voor menselijke consumptie.

Tale Me

Ter beschikking stellen van kleding via een internetplatform waar kan worden ingeschreven op een maandelijks abonnement waarbij toegang wordt geboden tot kleding die is aangepast aan de behoefte van de kinderen (seizoen, maat, aantal kledingstukken, stijl).

B-Organic

Ontwikkeling van een keten voor het beheer van **biologisch afval** om een einde te maken aan de verbranding van organisch materiaal.

Slow Eco Design

Dienst bestemd voor particulieren en ondernemingen voor persoonlijke vormgeving op basis van gerecycleerde materialen, voorwerpen die afkomstig zijn van duurzame ambachten.

MagnetYt

Natuurlijke oplossing voor de terugwinning van bepaalde metalen die aanwezig zijn in polymetallische oplossingen. Door gebruik te maken van micro-organismen om de **metalen in de oplossing terug te winnen**, bieden we een biologische oplossing voor een probleem dat voordien op een chemische manier werd geregeld.

2014

Apicolo

Innovatieve oplossingen voor het inkrimpen van de honingbijenpopulatie, Colony Collapse Disorder (CDD) genoemd, door de productie van **biologische landbouw** op het platteland, maar ook in de stedelijke en voorstedelijke gebieden te optimaliseren.

Biowaste Reflex

Alternatieve oplossing voor het huidige beheer van **organisch afval**: lokaal beheer door op de locatie een machine te installeren waardoor het afval kan worden verwerkt en het gewicht ervan met 90% kan worden verminderd in maximaal 24 uur (biogastank).

Gumba

Dienst voor het vervoer van personen in het centrum van Brussel, voor toeristische of commerciële doeleinden, met een elektrische bakfiets.

Plant-a-fish

Productie en verbruik van **dierlijke en plantaardige** eiwitten die lokaal en op duurzame wijze zijn geproduceerd via aquaponische systemen in Brusselse huizen en tuinen.

SUMY

Dienst voor "last mile logistics" en duurzaam vervoer door gebruik van **koelwagens op aardgas en de optimalisering** van trajecten voor "reverse logistics".

2015

Stemgarden

Systeem voor verticale teelt met gesloten circuit in bamboestengels.

The Quiet Box

Aanpasbaar meubelstuk dat de geluidsoverlast van een piano voor burens en gezinsleden vermindert, kan aan elke piano worden aangepast.

Irecycle

Stelt de **intercommunes voor afvalbeheer** in staat om burgers bewust te maken van het scheiden van afval, en hen aan te moedigen minder afval te produceren.

EnVie

Klassieke traiteurdienst, maar met veganistische en biologische gerechten.

Art et Jardin.Urbain

Dienstaanbod voor ecologisch ontwerp van tuinen en voor de aanleg van groene ruimten. De ontwerpen omvatten alternatieve, zuinig en ecologische methoden en praktijken voor het behandelen en onderhouden van planten (zonne-energie, opvangen van regenwater enz.).

Generatio Durabilis

Diensten voor de onlineverkoop van voedingsmiddelen die afkomstig zijn van duurzame landbouw met levering in scholen.

Generation E

Project voor het plaatsen van fotovoltaïsche zonnepanelen op schooldaken, gefinancierd door burgers.

2016

Cicada

Oplossing waarbij de overproductie van thermische zonnepanelen kan worden gevaloriseerd door de overtollige warmte om te zetten in elektriciteit.

Mille Pâtes

Assortiment van Italiaanse pasta op basis van insecten die in België zijn geproduceerd, ideaal voor mensen die te maken hebben met allergieën of glutenintolerantie.

R-eBike

Leasen van elektrische fietsen in ondernemingen.

Lavage Consignes

Totstandbrenging van een **flexibele wasplek** in Brussel om de ontwikkeling van initiatieven voor het terugbrengen van lege flessen te ondersteunen (in partnerschap met Jean Bouteille).

2017

KEEP

Conservenfabriek, een echt **kruispunt voor verwerking** en bewaring tussen de productie en het verbruik, via uiteenlopende methoden (bokalen, drogen, melkzuurgisting, olie, azijn).

MySolarInvest

Platform voor crowdfunding bestemd om de projecten voor het installeren van zonnepanelen te financieren in de stedelijke omgeving, op openbare gebouwen en commerciële zones.

(t)ECNAM

Binnenmoestuinen, al dan niet met computerondersteuning.

Tata'M

Vervaardigen op de markt brengen van heerlijke chocoladerepen met ingrediënten van biologische, duurzame en rechtvaardige landbouw.

Discoveride

Dienst voor een gepersonaliseerde rondleiding van de stad Brussel met een elektrische bakfiets. Dit origineel en duurzaam vervoersmiddel biedt een brede waaier aan mogelijkheden om de minder toegankelijke en voor toeristen minder bekende wijken en handelszaken te ontdekken.

Wonderloop

"Slow fashion"-boetiek voor mannen en vrouwen, in Brussel. Ontwerpers en merken die zowel ethisch, ecologisch verantwoord als elegant zijn. Diensten om klanten te helpen de levensduur van hun artikelen te verlengen.

Nils Design

Ontwikkelen en op de markt brengen van een assortiment meubelen voor kleine ruimten in stedelijke woningen volgens een eenvoudige en waarneembare montagemethode met het oog op de recyclage ervan.

Neocycle

Terugwinning van tweedehands duikpakken in neopreen van Belgische watersportscholen en herwaardering ervan tot zakken en tassen voor laptops.

La Conserverie

Autonoom station om verse groenten en fruit thuis te conserveren. Met dit toestel, dat is gebaseerd op een techniek voor ultrasone bevochtiging, kunnen de voedingsmiddelen langer en zonder verpakking worden bewaard.

Le Dispensaire

Ambachtelijke en moderne schoenmakerij die het beroep nieuw leven wil inblazen en wil opwaarderen door er een creatieve dynamiek in te brengen die openstaat voor actuele trends.

2018

Mycélium

Biologisch materiaal dat 100% organisch en biologisch afbreekbaar is op basis van champignonmycelium dat wordt gebruikt voor de vervaardiging van panelen voor geluidsisolatie in mycelium.

Tank

Geautomatiseerde distributeurs voor de levering van vaste en vloeibare producten om bulkverkoop te vergemakkelijken en ingrijpend te veranderen.

Greenfy

Smartphone-applicatie die dienst doet als **digitale marktplaats voor het ecologisch** verantwoorde verbruik van lokale producten, afkomstig van producenten, ambachtslui en verkooppunten die in de applicatie via geolokalisatie zijn aangegeven.

Senfinenco

Ecologische douche voor festivals en sportevenementen: het water wordt in realtime gerecycleerd (en gefilterd) en de douche is eenvoudig te vervoeren, te demonteren en op te bergen.

Les gros outils

Coöperatie voor hulpmiddelen en grote werktuigen voor professionals in de bouwsector.

Rawette

Bewaring van groenten via oude methoden inzake fermenteren en drogen. Om de seizoenen te verlengen, toch lokaal te eten en meet variatie, smaak, kleur en vitaminen aan te brengen op ons bord.

Ecotrip

Productie van water dat essentieel is voor Food & Beverage en het laboratorium dat gespecialiseerd is in de distillatie van planten binnen de circulaire economie.

Sci-Fly

Voeding voor honden op basis van insecten voor baasjes die hun viervoetige vrienden graag een kwaliteitsvolle voeding willen aanbieden.

Ferugreen

Valorisatie van bierafval, waarbij het ferolinezuur wordt verwijderd en het wordt doorverkocht aan producenten van cosmeticaproducten.

Moxies

Personaliseerbare mocassins als doe-het-zelf-pakket.

2019

Solange

Wasbare luiers die door professionals worden verhuurd en gereinigd, bestemd voor particulieren en crèches in Brussel.

Ceramicos

Alternatief voor recipiënten voor eenmalig gebruik voor cosmetica, door ambachtelijke en herbruikbare recipiënten en flesjes in keramiek te ontwikkelen voor crèmes, oliën en lichaamsboter.

Eco Fire Mat

Ontwerp van een ecologisch, niet-ontvlambaar materiaal op basis van water en klei, een anorganisch polymeer. UniQ Material Technology (UMT) vertoont een unieke bestendigheid tegen vuur, warmte, water en chemische stoffen.

Cohizy

Verhuur van nieuwe of gebruikte huishoudtoestellen op korte, middellange en lange termijn aan particulieren.

BeeSpice

Assortiment van lekkere producten die afkomstig zijn van wat overblijft na winning van de bijenteelt in Brussel (ontbijtkoeken, granenrepen, granola, snoepjes).

Loop Your Box

Ter beschikking stellen van herbruikbare recipiënten op alle plekken waar voedsel wordt verdeeld in wegwerpbaar verpakkingen, zoals restaurants, winkels, kantines enz.

ePark Bike

Secure and connected bicycle parking (standard, electric, valuable, folding) based on a web platform.

2020

Bubble Oil

Verwerking van gebruikte huishoudelijke olie tot huishoudzeep, zowel voor particulieren als voor restaurants.

Rolidoo

Educatieve spelen die zijn geïnspireerd door de pedagogische methode van Montessori en die zijn afgestemd op alle kinderen van 18 maanden (die al dan niet te maken hebben met een handicap) en die ecologisch zijn ontworpen en zijn vervaardigd van gerecycleerd of plastic of plastic van biologische oorsprong.

Block2be

Ontwerp van meubelen in gestandaardiseerde, personaliseerbare. En evolutieve modules dankzij een systeem voor eenvoudige montage en een groot aanbod aan afmetingen, accessoires en mogelijke configuraties.

2021

Bercail

Een jeugdherberg met lichte maaltijden, 100% lokaal en gericht op de bevordering van het Brusselse ecotoerisme.

Build.Again!

Materialen afkomstig van afbraakwerken die zijn bestemd om te worden vernield opsporen en herwaarderen, om en aanbod aan materialen voor hergebruik te vestrekken dat even kwaliteitsvol en toegankelijk is als voor nieuwe materialen.

C'Ramik

Belgische pottenbakkers zichtbaarder maken door een online verkoopkanaal aan te bieden dat gespecialiseerd is in aardewerk dat is afgestemd op de behoeften en op hedendaagse en ecologisch verantwoorde praktijken.

Fibeltri

Belgische technologie om gebruikte kleding automatisch te scheiden op basis van materiaal en kleur (verdere bewerking van industrieel textiel), en ze vervolgens als grondstoffen te gebruiken.

Mouches Blacksoldier

Terugwinning van organische bijproducten van de Brusselse industrie om ze te verwerken tot koolstofarme dierlijke eiwitten door de zwarte soldaatvlieg (onbewerkte voeding voor huisdieren en compost voor moestuinen).

In het kielzog van greenlab.brussels

Greenlab.brussels maakt integraal deel uit van het Brusselse ondernemersleven. Voor sommige projectleiders die een traject volgen, was er een tijd "voordien". Voor velen (zo veel mogelijk) zal er een "nadien" zijn. Aan het einde van hun traject binnen greenlab.brussels kunnen deze Brusselse ondernemers in spe advies inwinnen en/of onderdak vinden bij andere Brusselse actoren voor de ondersteuning van ondernemingen, waarvan de volgende twee belangrijke voorbeelden zijn:

ICHEC KMO, topcoach voor ondernemers

Een andere gevestigde partner van de BSE Academy en daarna van greenlab.brussels is **ICHEC KMO**. Onze teams vielen voor zijn grensverleggende coachingstechnieken voor ondernemers, terwijl ICHEC KMO vermeld stond van de visie en de in-house expertise waarmee de BSE Academy werd opgericht. Xavier De Poorter, ondernemer in hart en nieren, medebedenker van ICHEC KMO en een trouwe partner van greenlab.brussels, bevestigt: "Dat de BSE Academy effectief uit de startblokken kwam, getuigt van een duidelijke visie voor het gewest. Ideeën over en weer gooien is niet zo moeilijk, maar ze effectief realiseren is vaak een pak ingewikkelder. Het deskundige team was er evenwel duidelijk op gebrand om iets in beweging te zetten. De technische knowhow van Patricia Foscolo en haar medewerkers was daarbij van essentieel belang. Patricia kent het project van binnenuit en bekijkt de dingen met een

meer wetenschappelijke blik. Zo kunnen er bepaalde eisen aan de ontwikkeling van het programma in het algemeen en aan de ontvangst en selectie van projecten in het bijzonder worden gesteld. De sleutel tot het blijvende succes en dus het voortbestaan van het programma is volgens mij de combinatie van beide elementen." Hij legt ook de nadruk op wat hij als een van de troeven van Brussel ziet: de grootte van de stad, waardoor in Brussel een bijzondere avant-gardistische dynamiek is ontstaan rond ondernemen, bijvoorbeeld op het vlak van duurzaamheid. "Alles is hier geconcentreerd en iedereen kent elkaar," beaamt hij. "Dat maakt het leggen van contacten, ontmoetingen en netwerken een pak eenvoudiger. Er is een echte community rond duurzaamheid ontstaan, waar greenlab.brussels deel van uitmaakt. Een factor die zeker in hun voordeel heeft gespeeld."

Aanvankelijk zou de rol van ICHEC KMO beperkt blijven tot coaching, met andere woorden de één-op-één ondersteuning van projecten. Die rol werd al snel uitgebreid tot het mee bedenken van het programma, ook de leerinhoud, de tools, de vaardigheden die moeten worden aangeleerd en de begeleiding van het programma. Elk jaar realiseert Xavier De Poorter in januari vier interventies, waarbij de nadruk uiteraard ligt op de duurzaamheid van de projecten, maar ook op hun sociaaleconomisch potentieel. "Dat mijn onderneming duurzaam is, is een troef. Behalve dan dat de klant die bij mij komt kopen, niet in een andere gelijkwaardige winkel zal gaan winkelen," legt hij uit. "Vanuit sociaaleconomisch oogpunt is dat een nuloperatie die niet echt iets toevoegt. De overheidsfinanciering, die van vitaal belang is, is echter afkomstig van diverse taksen en belastingen. Onze samenleving heeft dus behoefte aan een waardecreërende economie, die btw, sociale bijdragen, personenbelasting, allerlei taksen en vennootschapsbelasting oplevert, maar ook ondernemers, kmo's, zko's en zelfstandigen om die te financieren. Bij greenlab.brussels proberen we die toegevoegde waarde,

die inhoud aan te brengen." Om dit te illustreren, geeft hij het voorbeeld van Fyteko (zie blz. 28). In 2014 ontmoette hij de drie oprichters van dit biotechbedrijf, dat op dat moment nog in oprichting was en dat vandaag is uitgegroeid tot wereldleider in gewasbescherming: "Er moesten nog een heleboel dingen geregeld worden, niet alleen hun bedrijfsmodel, maar ook hun organisatie. Ze deden het erg goed, zo goed zelfs dat ze na de begeleiding van de BSE Academy een prijs wonnen en werden doorverwezen naar Innoviris, van wie ze een indrukwekkende subsidie kregen om een eigen laboratorium op te zetten. Vervolgens sloot de onderneming aan bij een van de Brusselse incubators en konden ze de middelen op de been brengen die ze nodig hadden om hun activiteit op te starten. Ze hebben echt bergen verzet, waardoor hun bedrijf vandaag op het hoogste echelon meespeelt, goed voor zo'n vijftien banen van topniveau ... Ik ben niet zeker dat dit succes zonder greenlab op dezelfde manier mogelijk was geweest. Een mooi voorbeeld van een omvattende sociaaleconomische visie die werkelijkheid wordt."

"De overheidsfinanciering, die van vitaal belang is, is echter afkomstig van diverse taksen en belastingen."

De circlemade-cluster: alles voor de circulaire economie

Een ander natuurlijk partnerschap voor greenlab.brussels is de cluster **circlemade**, het referentienetwerk voor circulaire economie in Brussel. Sinds de oprichting ervan in mei 2018 begeleidt het de leden bij hun initiatieven om hen te helpen zich te ontwikkelen en de presentatie van hun commerciële aanbod te bevorderen met een verplicht toegangscriterium: het circulaire model. Alexandra Lambert, coördinatrice van circlemade, beschrijft het als volgt: "Wij hebben vier circulaire bedrijfsmodellen gedefinieerd (verlenging van de levensduur van producten, hergebruik van hulpbronnen, de deeleconomie en functionaliteit, duurzaam inkopen) en zeven categorieën van activiteiten die beantwoorden aan de behoeften van burgers (huisvesting, voedsel, kleding, entertainment, uitrusting, vestiging, ondersteuning van de circulaire economie). Al onze leden zijn verplicht zich bij een van deze bedrijfsmodellen aan te sluiten."

Sinds de oprichting ervan in mei 2018 begeleidt het de leden bij hun initiatieven om hen te helpen zich te ontwikkelen en de presentatie van hun commerciële aanbod

Niet minder dan 13 alumni(*) hebben de rangen vervoegd nadat ze hun zes maanden durende traject bij greenlab.brussels hadden afgerond. Sommige behoren zelfs tot de pioniersbedrijven die de cluster hebben opgericht en maken deel uit van de strategische raad. Alexandra Lambert vervolgt: "Het traject bij greenlab.brussels wordt niet verwacht, maar wij hebben wel aandacht voor de ondernemingen die eruit zijn voortgekomen. De circlemade-cluster telt momenteel 78 leden, van wie we een zekere betrokkenheid verwachten en die we een brede waaier van diensten en activiteiten aanbieden: individuele en collectieve begeleiding, internationale opdrachten, kennisdeling, zichtbaarheid van het netwerk bij instellingen en grote bedrijven, sociale netwerken, enz."

<https://www.circlemade.brussels/>

(*)Lumency (2013) Fytekko (2014), SUMY (2014), EnVie (2015), Lili bulk dat Bam! werd (2016), Looops (2016), Orybany (2016), Shayp (2016), Skyfarms (2016), Mon Cafetier (2017), Fais-le toi-même (2017), Boentje Café (2017), Bel Albatros (2018) – hebben zich aangesloten bij circlemade.

Tussen partnerschap en kameradschap

Het is onmogelijk om een succesverhaal zoals greenlab.brussels alleen te runnen! Partners, metgezellen zijn van essentieel belang om het initiatief een hoge toegevoegde waarde te geven.

Op dit gebied zijn greenlab.brussels en zijn voorganger de BSE Academy erin geslaagd de belangstelling en medewerking te wekken van structuren die een belangrijke rol hebben gespeeld bij de valorisatie en de voortzetting van hun begeleidingen.

Triodos, de partnerbank van het eerste uur

De eerste die zich officieel bij dit dreamteam heeft gevoegd, Triodos, de duurzame en ethische bank, is partner geworden van de BSE Academy in 2011, het jaar waarin de accelerator werd opgericht. William Barrault, teamleader Healthcare Kmo's bij de bank, coördineert dit partnerschap vanaf het begin. *"Initieel was het interessant voor de BSE Academy, het toekomstige greenlab.brussels, om contacten te leggen met financiële partners. Zij zijn immers belangrijke gesprekspartners voor ondernemers die, wanneer zij verplicht zijn hun bedrijfsplan op te stellen, zich afvragen hoe zij het best een bank of een investeerder kunnen benaderen. Aangezien Triodos-bank gericht is op projecten met een sociaal en ecologisch oogmerk, vielen haar waarden samen met het door de accelerator geformuleerde streefdoel om duurzaam ondernemerschap te ontwikkelen in Brussel."* Naast de Triodos-prijs van 2.500 euro die aan het einde van elke lichting wordt uitgereikt op basis van verschillende criteria, waaronder de complementariteit van het winnende team en het vermogen van het project om te groeien en te worden gedupliceerd, niet alleen in Brussel maar ook elders, investeert de bank in de deelnemers

door hen opleiding en coaching aan te bieden om hen uit te leggen hoe de bank werkt en kredietaanvragen analyseert. *"Oorspronkelijk wilden we een van de spelers zijn in dit ecosysteem dat de Brusselse economie helpt zich te transformeren en duurzamer te worden. Voor Triodos is het heel belangrijk om betrokken te zijn bij uitwisselingen met alle partners die in Brussel meetellen op het gebied van duurzaamheid",* verklaart William Barrault, die blij is met dit partnerschap dat hij heeft zien groeien: *"Het project is bescheiden begonnen en vandaag zitten we met velen rond de tafel. Ik heb ook een verbetering gezien in de kwaliteit van het programma, de inhoud ervan, de kwaliteit van de geselecteerde ondernemers en de projecten die zij aan het einde van de cyclus presenteren. De kwaliteit van de bedrijfsplannen is aanzienlijk verbeterd. In het begin hadden we te maken met veel innovatieve, dromerige, zelfs een beetje gekke ideeën met beperkte kansen op succes. Met projecten zoals Janine (zie blz. 43), die een wat meer traditioneel bedrijfsplan hebben, ligt het realisatiepercentage tegenwoordig veel hoger. Ik zal me het plezier herinneren van de samenwerking met zowel de juryleden als de ondernemers, van wie we ook veel kunnen leren. Het is zeer verrijkend en ik denk dat het de rol van een bank als Triodos is om daarbij aanwezig te zijn. Ik hoop dus dat dit partnerschap zal worden voortgezet."*

BeAngels focust op duurzaamheid

Twee jaar later sloot **BeAngels**, een netwerk van particuliere investeerders waarvan de leden een deel van hun eigen patrimonium begeleiden en investeren in innoverende ondernemingen, meestal bij de startfase, in diverse activiteitensectoren. Het netwerk sloot zich bij het initiatief aan, raakte betrokken bij het opleidingsprogramma en bood de projectleiders van de winnende projecten toegang tot zijn investeerdersforum zonder dat zij hiervoor de gebruikelijke selectieprocedure hoefden te doorlopen.

"Wanneer ze investeren, zorgen business angels, die gebrand zijn op innovatie, ervoor dat ze bijdragen aan de onderneming", legt Claire Munck, CEO van BeAngels, uit. "Zij stellen hun deskundigheid, hun ervaring inzake ondernemerschap of leidinggeven en zelfs hun adresboek ter beschikking van de onderneming. De meesten van hen

hebben zich bij ons aangesloten, omdat ze werden aangetrokken door de mogelijkheid om elke maand ondernemingen te ontdekken die opstarten, fondsen werven en die nieuwe oplossingen of nieuwe manieren om bestaande oplossingen aan te brengen, op de markt brengen. De rol van onze vereniging bestaat erin deze potentiële investeerders in contact te brengen met de projectleiders die wij vooraf hebben geselecteerd. Wij helpen hen om zich zo goed mogelijk voor te bereiden op de presentatie en wij begeleiden hen bij hun gesprekken met de business angels. Wanneer je een presentatie geeft aan investeerders, bent je er niet om je product of dienst te verkopen. Het gaat om een investering in hun onderneming die een innovatief product of een innovatieve dienst omvat. Zodra de investering is gedaan, zorgen wij voor een ondersteunend ecosysteem naast de hulp die wordt geboden door de business angel(s) die het kapitaal hebben

binnengebracht. Wij kunnen ook later in de ontwikkeling van de onderneming financieringsoplossingen bieden." De samenwerking met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de verschillende instrumenten voor begeleiding van de oprichting of financiering van ondernemingen, waaronder uiteraard hub.brussels, is al geruime tijd een gevestigde waarde. BeAngels was onvermijdelijk aangetrokken tot greenlab.brussels: "Dit initiatief interesseerde ons om verschillende redenen", legt Claire Munck uit. "Tijdens de workshop over de financieringsketen en de rol van elke speler op het gebied van financiering hebben wij de gelegenheid om aan de projectleiders uit te leggen wat risicokapitaal is en welke rol business angels spelen. Wij zijn ook vertegenwoordigd in de jury, die na afloop van de begeleiding van zes maanden de prijzen toekent, waaronder de BeAngels-prijs. Deze prijs biedt de winnende ondernemer de mogelijkheid om deel te nemen aan een van onze investeringsforums zonder vaste kosten en op het meest geschikte moment, want niet alle projecten die de begeleiding van greenlab.brussels hebben afgerond, zijn voldoende uitgewerkt om te worden voorgesteld aan investeerders. Bovendien vormen de begeleidingstrajecten van greenlab.brussels een bron van projecten op het gebied van duurzame innovatie, die door onze leden zeer op prijs worden gesteld, vooral sinds de covid-epidemie. De financiering van de onderneming Shayp (zie blz. 29) is hiervoor vrij representatief. Slechts een jaar nadat hij de BeAngels-prijs had ontvangen, nam Alexandre McCormack deel aan een van onze forums en haalde hij financiering binnen via de leden van het netwerk."

Greenbizz, ontmoetingsplaats van greenlab.brussels

De activiteiten van het programma moesten nog worden ondergebracht. In eerste instantie heeft de BSE Academy de krachten gebundeld met de **Ateliers des Tanneurs en het Partnerdorp voor het hostinggedeelte van de greenlab-prijs**. Vanaf 2016 is er een natuurlijk partnerschap ontstaan tussen greenlab.brussels en de gewestelijke incubator **Greenbizz**, die alle workshops en opleidingen van de incubator organiseert en 3 maanden onderdak biedt aan de winnaar van de greenlab-prijs. Jean Marc Bryskère, de gastheer, plaatst deze gastvrijheid in zijn context: "Wij zijn de gastheren van de activiteiten van greenlab.brussels. Wij organiseren in onze lokalen de eerste selectiesessie van kandidaturen die plaatsvindt op het einde van het jaar, elke woensdag op het einde van de dag de seminars en conferenties van greenlab.brussels, de pitchings en de finales met de voorstelling van de winnaars. Tegelijk laat het ons toe om de projectleiders te laten zien dat Greenbizz bestaat en hen te verwelkomen na hun traject bij greenlab.

brussels. Drie maanden gratis onderdak in onze kantoren is een van de prijzen die worden aangeboden aan de eerste winnaar of winnares van greenlab.brussels, om hem of haar een steun in de rug te geven, zodat hij of zij zich kan vestigen zonder dat dit in de startfase geld kost. Wij bieden onderdak maar ook toegang tot het ecosysteem van de duurzame economie in Brussel. Ondergebracht worden bij Greenbizz betekent dat je deel uitmaakt van deze wereld, wat de contacten en zaken vergemakkelijkt. Wie op dit gebied actief is of wil worden, heeft er dus belang bij zich bij Greenbizz aan te sluiten."

<https://www.greenbizz.brussels>

"Wij bieden onderdak maar ook toegang tot het ecosysteem van de duurzame economie in Brussel."

Growfunding voor duurzame crowdfunding in Brussel

In 2019 sluit **Growfunding**, een Belgisch platform voor civic crowdfunding dat mensen en middelen samenbrengt en projecten ondersteunt die onze samenleving sterker en duurzamer maken, zich aan bij de historische partners van greenlab.brussels. Naar het voorbeeld van Triodos Bank en BeAngels neemt het platform actief deel aan bepaalde workshops en biedt zij de winnaars gepersonaliseerde begeleiding, zowel wat de voorbereiding als de optimalisering van de lancering van een crowdfundingcampagne betreft.

Elodie Dossogne is een van de vijf coaches die dit platform leiden. Ze legt het ontstaan en de filosofie van het project uit: "We zijn ontstaan uit een onderzoeksproject van de Nederlandstalige hogeschool Odissee, die sinds 2014 in Brussel is gevestigd. In 2016 heeft dit geleid tot de oprichting van een onafhankelijke vzw die als doel heeft civic crowdfunding aan te bieden aan de leiders van projecten met een maatschappelijke impact in de breedste zin van het woord die gebruik willen maken van participatieve financiering." Growfunding ondersteunt daarom projecten op het gebied van circulaire economie en sociale economie, evenals vzw's die werken met nieuwkomers of artistieke projecten, zolang deze projecten een toegevoegde waarde hebben voor de stad of een betrokken gemeenschap. "Wij zijn zowel een ondersteunende speler voor ondernemers als een financiële speler in die zin dat wij degenen die bij ons een aanvraag indienen, helpen om eenvoudig

toegang te krijgen tot financieringsbronnen." Logischerwijze neemt Growfunding deel aan de selectie- en pitchingsessies, en komt het platform tussen bij het traject van kandidaat-ondernemers binnen greenlab.brussels wanneer de verschillende manieren om toegang te krijgen tot financiering worden besproken. "Het idee is om als mogelijke speler tussen te komen", legt Elodie Dossogne uit. Een andere reden voor onze aanwezigheid is dat wij een zeer toegankelijke springplank zijn voor bepaalde projecten, zoals projecten waarvoor prototypes moeten worden gemaakt. Crowdfunding is een geweldige manier om een project onder de aandacht te brengen en een gemeenschap erbij te betrekken. De banden worden vrij snel gesmeed. Zo had ik de gelegenheid om projectleiders in verschillende stadia van hun traject te begeleiden. Het is altijd interessant om te leren hoe de zaken van binnenuit worden aangepakt, de verschillende tussenkomende partijen te ontmoeten en te weten te komen wat voor soort projecten worden voorgesteld."

Sinds de oprichting in 2016 begeleidt Growfunding jaarlijks tientallen projecten. Onder meer campagnes die worden opgestart door alumni van greenlab.brussels, zoals Fais-le toi-même, Orybany, Wonderloop, Boentje Café of Le Dispensaire, die al dan niet gebruik hebben gemaakt van de gepersonaliseerde begeleiding die door de vzw wordt aangeboden voor de projecten die door de accelerator zijn toegekend. Dit zijn zeker niet de laatste.

En verder

Van al diegenen die ervoor hebben gezorgd dat het project greenlab.brussels concreet vorm kon krijgen, moeten we ook het ICHEC vermelden, dat zeer doeltreffend is bij het opzetten van de pedagogische aspecten van de opleidingen, en Groupe One, dat betrokken is bij de jaarlijkse selectie van de projecten en zorgt voor de coaching tijdens de acceleratorperiode van zes maanden. En laten we onze onafhankelijke coaches niet vergeten, die ook bijdragen aan het succes van greenlab.

Elke partner draagt op zijn manier bij tot de positieve evolutie van het programma en zorgt ervoor dat in Brussel een groeiend aantal mooie duurzame ondernemingen ontstaan, die zich verder blijven ontwikkelen; greenlab is hen hiervoor oprecht dankbaar.

Project Coordination

Virginie Smans, Patricia Foscolo,
Hélène Servais (all from hub.brussels)

Copywriting

Catherine Aerts for hub.brussels

Layout

Everything is Fun

Photographies

hub.brussels

Meer informatie
www.hub.brussels

Verantwoordelijke uitgever
Isabelle Grippa, CEO

BTW
0678.485.603

hub.brussels
Chaussée de Charleroi 110
B - 1060 Bruxelles